

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

౩౦౪౪౭౪

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3. చెన్న పట్టణము 1916 సం॥ నవంబరు నెల 24 వ తేది భుక్త వారము No 198
సంపుటము 3 సత్య నామ సంవత్సర కార్తీక మాస బహుళ చతుర్థి ౧౪.

సర్వవృత్తిక విష సంజీవిని.
536 మాకు (100) రూపాయలు బహుమతి.
ఎప్పుడు వచ్చునా?

ఈ సందు ఇతరుల మాయమంతుల నంటి గాదు. ఉపయోగించినచో తప్పక వంటయు బాధయు తీరును. ఇంతేలు బాధకే గాక, ఎలక, కక్క, నంద్రగబ్బ మొదలగు జంతువుల కివములకు సుప్రయోగించును. ఈ సందుచే శాలుబాధ నివర్తింపకన్న సుండుక్రయముతో సురురూపాయ లియ్యగలము. వెలనులభిము.

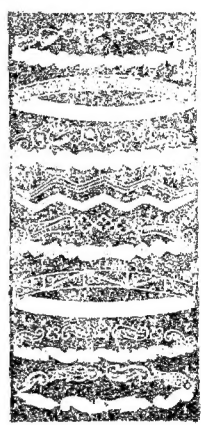
వెల 2 సీసాలు ౪ల ప్యాకెట్టు 1-కి 8 అ. పోస్టేజీ రి ఆకాలు ఒకటేతడవ (2) ప్యాకెట్టు పోస్టింగుకొన్న పోస్టేజీ ఉచితము
1 డజన్ ప్యాకెట్టులకు పోస్టేజీనో స్సు 5-0-0
1 డజన్ ప్యాకెట్టు కొన్న వారికి (1-8-0) వెల ౪ల ఛాక్ సలర్ పాకెట్టుకే పేనా ఇనాము.
టి. సీతారామ మొదలియారు
2. కందప్ప మొదలిసిగి. పిరువల్లి కే. జి. మదరాసు.

సంగీత ప్రదాయని
వెల రూపాయలు 5.

ఈ గ్రంథము అభిప్రసిద్ధి తెలిసి వాషింగ్టన్ గాఢ విద్యాపాఠశాలకు వ్రాసిన విద్యాకోశ. వరదానాధ్యయన, కే. వి శ్రీనివాస అయ్యంగారు, వీణ కృష్ణమాచార్యులు వీరలచే రచింపబడినది. ఇందులక్షణ సంగ్రహమును ఆభ్యాసపద్ధతులును, స్వరజతులు, వర్ణములు, త్యాగయ్యగారి కృతులు, పట్నం కుబ్రహ్మణ్య వ్యంగారి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగు సుమారు 140 పురు బహులును స్వర, సాహిత్యభాగ, కాలను లకుగురుకు శిష్య చిత్రందరికి కులభముగ గ్రాహ్యమగునట్లు (వ్రాయబడియున్నవి. హాగ్ న్యాయము, వీణ ఈ ఉభయవాద ములకు పటములును, వీటిగుణములును, వీటి సుపయోగించు నిధములును వ్రాయబడి యున్నవి. డబ్లిల్ క్రాను 18 పలులు ప్రజా 500 పుటలు. దశరథి క్లెను కాగితములో ముద్రితము. కాలికొ బయిండు బంగారు గిలులు చేయబడి యున్నది. కలయువాను ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.
మొసర్పు హో అండు కంపెనీ,
549 (సింట్ క్రొ, మద్రాసు

ఉమ్మడి రామయ్య కెట్టి
గురుసామి కెట్టి కంపెనీ.

వరాపు వక్తరులు, మద్రాసు.
విశిష్టతాము: "ఉమ్మడి గూర్" పుస్తకము.
ఈ పటములో కను పరచినట్టి అనేక విధములైన గాజులు నమ్మకముగా నవరను బంగారుతో భిన్నము చేయబడి యున్నవి. కలయు వాగు ఈ పటములో యుండు వెంబరును వ్రాసిన ముఖారి కమములు తెలియ పరచు న్నాము. ఇంకా మాన్యు బంగారు గుల్ల తోడాలు, గట్టితోడాలు, గట్టిలు ఉంగరములు, రాళ్ళ వుంగరములు, డాలర్లు, గడియారపు గోలుములు, కాసుల శేర్లు, వెండివలు అనేక విధములైన వెండిపాత్ర సామానాలు హాజరు చేయున్నవి. నాణ్యమైన నగలు పూచీయున్నవగును.

ప సిద్ధిజెందినకలము చెకధర

స్పెన్సరు కంపెనీవారి

'మర్క-స్టయిలు'

ఫాంటెను పేనా
రు 2-8-0
మాత్రమే

రు 2-8-0
మాత్రమే

ధరమాత్రమే స్పెన్సరుగాని ఉపయోగమున ఘనమునది.

ప్రపంచములో ఫాంటెను పేనాలు జేయువారి లో గొప్పకంపెనీ వారివలన ఈకలము మా కొరకు ప్రత్యేకము తయారు చేయబడినది.

14 వన్న బంగారు పాల్చి

వేగముగ వ్రాసుదగి యున్నది. (గీత)

రు 2-8-0 మాత్రమే

స్పెన్సరు కంపెనీ లిమిటెడ్, మదరాసు.

బంగారు పతకములను

మద్రాసులోను కలకత్తాలోను ఆయుర్వేది యాహద ప్రవర్తకములయందు నిచ్చిరి

జాండూ ఫార్మస్యూటికల్ వర్కుస్

లేహ్యములు, బిల్లులు, మాత్రలు మొదలగునవి యన్నియు శాస్త్రోక్త ప్రకారమున సిద్ధపరుచుదును. వెలపట్టిక వ్రాయును. ఒకసారి చూచిన సంగతి తెలియదు.

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయ భాషలోనే జరుపవలయును.

చెన్నపురిలోను చెన్నపురి రాజధానిలోను ఏజంట్లు కావలయును.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Aurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము
ఆంగ్లమును శాస్త్రమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుట వలననే కల్గుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆంగ్లభాషయును కలుగజేసి కఠినసాధ్యమును కృతగాత్రమును ఆయుర్విద్ధిని ఇప్పించును, ఈపుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్టు చార్జియు మేమే భరించిపంపెదము. వెంటనే వ్రాయును
219 వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆతంకనిగూ ఔషధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

కలియుగ కల్పవృక్షము. 133
కృతయుగమందు కల్పవృక్షము సునహులకోరికలను నెరవేర్చుచున్నట్లు ఈకలియుగమందు మానవజాతి యొక్క ఉపభాదలనుతీర్చి ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములనిచ్చుచున్న వైద్యపద్ధతికాపుస్తకముకోరికవారికి
ఉచితముగా పంపబడును
రాజశైవ్య నారాయణజీ కేశవజీ, ఆయుర్వేదోదయ ఔషధాలయము, 20 చీనాబజారుకోడే, మద్రాస్.

డా. పి. చా. డి.
ఇది శ్రీకృష్ణబోధిని నును గావించును సంఘమునాచారసంస్కరణమును మార్చుటకు వాడుకబడినది. వెల 0-4-0 పోస్టేజీ పేనా.
అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
1 తిరుకొట్టి వీధి మదరాసు

కృష్ణదేవరాయకాలపు ఆంధ్రవాఙ్మయస్థితి నేటిం
గించు చారిత్రకభాగము వెల రు. 1-2-0 ప్రతులకు 1 ప్రతి
యినాం. గ్రంథ విశేషముల మంచి కమీషను ఇవ్వబడును.
ఇండియా ఇంక్వంటలయందును ముద్రాధికారులచేతను
ప్రాచ్యదేశీయ భాషాపండితులచేతను గొనియాడబడినది.
ఎస్.పంతులు నెం. 22 రు. ఆచార్యుల వీధి, మద్రాసు.

A New Book on a Highly Patriotic Subject !!!
(IN ENGLISH.)
"A NATIONAL FLAG FOR INDIA"
With 30 coloured illustrations and an introduction
by the Hon'ble Rao Bahadur B. N. Sarma, Member of
the Imperial Legislative Council in India. Price Re. 1.
Copies can be had only from Mr. P. Venkayya, National
College, Masulipatam. 601

ఆత్మజిజ్ఞాసా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.
దయ్యముల సద్భావమును గుఱించిన కాశ్మీరీయ చర్చ
చిన్న పైజా చక్కనిగ్రంథము వెల రు. 0-8-0
మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
తెలుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసుడిఫ
ములు - బొమ్మలకార్డులు - గార్డీ పుస్తకములు విక్రయించె
దము - క్యాటలాగు కావలెనా. (592)

బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్ను, విశాఖపట్టణము.

కూరకాయల, పువ్వుల విత్తలు.

సండ్లచెట్ల మొక్కలు, సంపంగి, రోజామొదలగు మొ
క్కలు మా వద్ద దొరుకును. కావలసినవారికి ధరల పుస్తకము
పంపబడును. మా విలాసము:-

యం. ఓబళ్ళప్ప అండుబ్రదర్సు,
588 బసవనగుడి, బెంగుళూరు సిటీ.

క్రీశేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0
వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రపత్రికా ముద్రణాలయము,
పోస్టుబాక్సు 212, మద్రాసు.

అమృతాంజనం దిపోవారి దివ్యోపధములు

నేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచిది తులము 1-కి ...	80-0-0
మంతుల పువ్వు తులము 1-కి ...	2-0-0
గోగోజము, మంచిది " ...	7-0-0
ఆసిఫచ్చికానా లేక జున్ను " ...	8-8-0
కలకంజము తులము 1-కి రూ ...	0-10-0
పచ్చకూబేరి " ...	2-0-0
బాలాచ్యుతము సీసా 1-కి ...	0-12-0
మంగుళా నూనె సీసా 1-కి ...	0-6-0

మోహినీ నైలము:- శ్రీ పురుషులు వాడు
టకు యోగ్యమైనది. మెదడుకు చలువజేయును,
కండ్లకు చలువజేయును వెండ్రుకలు పెరుగును.
వెండ్రుకలు రాలకుండును. వెండ్రుకలు నునుపు
జేరును. సువాసన గలిగియుండును.
సీసా 1-కి రూ. 0-12 0.

అమృతాంజనం దిపో, బొంబాయి అండ్ మద్రాస్.

Approved by Text Book Committee
కథలపుస్తకములు:- (1) చంద్రవతి (2) సులోచన
(3) కామలక్ష్మి వెల రు. 0-4-0 దేశభక్తిగ్రంథమును, ధాతు
పుష్టియు నొకండు ట్రానిక్ మాత్రలు 48 కి రు. 1-0-0.
523 "విద్యావిధి", 87 గామస్వామివీధి, మద్రాసు.

నీవు ఇటుకపైదవా? అట్లయిన కాపు అయిరక
కాలము, స్పిరిట్ పైయి కేసెను, ఆర్నె మొంటల్
రెయిలింగు కలెగలకు, (సి. గోపాలనాయకర్
అండుసన్ను బేసిక కౌండి మద్రాసు వారికి
వ్రాయుము.) 557

ఆంధ్రసారస్వత మహాసభ

అధ్యక్షుని యుపన్యాసము.

ఈ నెల 18, 19 తేదీలలో పుణ్యక్షేత్రమున కొవ్వూరు
గ్రామములో ఈ సభ ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయ ప్రదేశమున
సమావేశమైనది. దీని కగ్రాసనాధిపతిగా రాజమహేంద్రవరము
శ్రీ కొచ్చెర్లకోట రామచంద్ర వేంకట కృష్ణారావు పంతులు
బహదూరు, పోలవరము జమీందారుగారు ఆ దినము 10 గం
టలబండిమీదదయచేసిరి. రైలుబండి రాజమహేంద్రవరము
ప్రతినిధులతో కిక్కిరిసి పోయినది. కొవ్వూరు రైల్వేస్టేషను
మొదలు గీర్వాణ విద్యాలయ భవనమువరకు గల కోడంత
యను ప్రతినిధులతో నిండిపోయినట్లు గన్పట్టెను. సన్మాన
సంఘమువారి చెరుకేరి బ్యాండు, సన్నాయి వాక్యములతో
వారిని విడిదికిఁ గొంటోయిరి. శ్రీ జమీందారుగారు ఆ నాటి
మధ్యాహ్నము సభ కావాలాతులై నిరీక్షించుచున్న ప్రతినిధు
లతోఁ గలసి భోజనశాలలోనే విందుగొనించిరి. 1½ గంటలకు
సభ సమావేశమైనది. మొదటిదినము ప్రతినిధులును ప్రేక్ష
కులును గలిసి 600 లకు మించి యుండిరి. మ-రా-రా-శ్రీ,
దివాన్ బహదూరు చిత్రపు వేంకటాచలము పంతులుగారు, రావు
బహదూరు కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులుగారు, రావు
సాహెబు గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు, ముసునూరు
జమీందారు శ్రీరాజా నారాయణ అప్పారావు బహదూరుగారు,
ఏర్లుగూడెము జమీందారు శ్రీ చెలికాని లచ్చారావుగారు,
శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు, వడ్డాది సుబ్బారాయణు
గారు, ఎం. లక్ష్మీనారాయణరావు ఎమ్. ఏ. యల్. టి. గారు,
విస్సా అప్పారావు ఎమ్. ఏ. యల్. టి. గారు, శ్రీపాద కామే
శ్వరరావు ఎమ్. ఏ. యల్. టి. గారు, కర్రా వేంకటరావు
ఎమ్. ఏ. యల్. టి. గారు, దాసు మాధవరావు పంతులు బి. ఏ.
బి. యల్. గారు, బారు శ్రీరామ నరసింహారావు పంతులు
బి. ఏ. బి. యల్. గారు, శతావధాని దినాకర్ల తిరుపతి శాస్త్రి
గారు, శతావధాని పండిత వేమూరి శ్రీరామశాస్త్రిగారు, శతావ
ధాని నేలూరి శివరామ శాస్త్రిగారు, బులుసు పాపయ్యశాస్త్రి
గారు, వెన్నేటి రామచంద్రరావు బి. ఏ. గారు, జనమంచి వేంక
టరామయ్యగారు, కలపటపు సుదర్శనరావుగారు బి. ఏ.
యల్. టి. ఓలేటి పార్వతీశ్వర్ కవిగారు మున్నగు విద్యా
ధికు లెందరో సభనలంకరించిరి.

శ్రీ వీరేశలింగము పంతులుగారు స్వాగతోపన్యాస
మొనరిరి. పిమ్మట అగ్రాసనాధిపతిగారు తిరుప్రారంభోప
న్యాసమును గంభీర వాక్కులతో వాగ్రూపమున నొసంగిరి.
వారు తమ యుపన్యాసమున కొందఱు అనుమానపడినట్లు తమ
కుమ మొట్టమొదట ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తుకు ప్రతిస్పర్ధిగ
బయలుదేరిన నేమోయని సందియము కలిగినదనియు, చిత్తు
శ్రీరామములు చూచినవెనుక అయ్యది నివారణమైన దనియు,
ఈ సభ కేవలము భాషాసేవకొకటే యుద్దేశంపఁబడినదని
యును, అందువలననే తాము అగ్రాసనాధిపతిగనుండు సంగి
కరించితి మనయు, సర్వపక్షముల వారును తమవారము
వాదముల వెలార్చు నిట్టిసభయొకటి యుండుట గూఢశక్య
భవించు చెప్పి భాషాతత్త్వమునుగూర్చి విపులముగా సాధన
సింఁచిరి. వారి యుపన్యాసము భావపూరితమై సుబోధకమై,
విశేషపరిశోధనా సంభరితమై సంస్కారవాదుల కనుకూల
ముగఁపడెను. అంతట విషయనిగ్ధానుకసభ 50 సభ్యులతో
నేర్పడెను. తరువాత సభ నాటికి ముగిసెను.

రెండవనాడు 10 గంటలకు మగల విషయవిధాన
సభ సమావేశమై చిత్తుశ్రీరామములను గుఱించి విశేషముగా
చర్చజరిగెను. అందు ముఖ్యముగా పరిశోధనభాండాగారము
రాజమహేంద్రవరములోఁ బెట్టరలయునా, పితామహులలో
నుంచవలెనా యవవిషయమును గూర్చియు, తెలుగుమా
టల సాగుత్వములను గూర్చియు విశేషముగా
జరిగెను. పిమ్మట 2 గంటలకు మహాసభ యుత్సాహముతోఁ
గూడెను. బిటిషు ప్రభుత్వము వారికి యుద్ధములో జయము
కలుగవలె ననియు, ఆంగ్లయుద్ధతెలుగుననే యుత్తరప్రభుత్వ
రములు జరుపుకొనవలయు ననియు, దొరతనమువారు మెట్టి
వ్యక్తమునకలకును గల పూర్వోంగ విద్యలను. దేశభాషల
ద్వారా బోధించుట యవశ్యకమనియును, ఆంధ్రదేశమునకు
సంబంధించిన పరిశోధనమున కనువగు భాండాగారములను స్థా
పింపవలె ననియు, విశ్వవిద్యాలయమువారు విద్యావోకతోనుడి
పరిక్షలలో దేరనవారికి గవర్న మెంటు విద్యాభాగలలో
నుద్యోగము లీయవలె ననియు, అట్టివారిని అధ్యయన స్కూలు
పైసలలో కేటిన వారికో, సమానముగఁ జూడవలె ననియు,
శ్రీ జమీందారుగారు చెప్పి ప్రతి నిచ్చేసిరి.

దీర్ఘములు చేయబడినవి. పిమ్మట తెలుగుమాటల సా
గుత్వాసాగుత్వములు స్పష్టముగా బోధించే తెలుగు వ్యాక
రణము లేనందుచేతను, ఉన్న వ్యాకరణములు పరస్పరవిరుద్ధ
ములుగాను, అసంపూర్ణములుగాను ఉన్నందుచేతను వ్యాకర
ణమునకు మూలము ప్రయోగములే యగుటచేతను తెలుగు
గ్రంథములలోని ప్రయోగములను ప్రమాణముగా అంగీకరింపక
తప్పదు. నేటివాడుకలోనున్న పదములు నూరు సంవత్సరము
లనుండి వెద్దలవాడుక చొప్పున ఉన్నట్లు నిదర్శనము లున్న
పుడు అవి నిర్దుష్టములుగా నెన్నవలెననినట్లు గుదేశము
నందంతటను వెద్దలవాడుకలో ఏకరూపము ఉన్న వేదములు
కూడ పూర్వపు గ్రంథములలో కనబడక పోయినను నేటి గ్రం
థములలో ఉన్న యెడల సాధువులే "అను తీర్మానమును
శ్రీ గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు ఉపపాదించగా శ్రీ
చిలుకూరి వీరభద్ర రావుగారును తల్లా వెగడ నూర్యనారాయ
ణరావుగారును బలపఱచిరి. అంతట శ్రీపాదకృష్ణమూర్తి శాస్త్రి
గారు వ్యాకరణము వ్రాయుటకు పద్ధతులను శిష్టక సమ
గ్రముగా వ్యాకరణము వ్రాయుటావశ్యకమని సవరింపవలసినదని
యొక సవరణ నుపపాదించిరి. దా ని ని ఇ య్యూక్తి
శేషావతారముగా రా మో ది ం చి మా ట్లా డి రి.
అప్పుడు రైలు వేళ యైనందున రాజమహేంద్ర వరము
నుండివచ్చిన ప్రతినిధులు కొందఱు వెదలిపోయిరి. వారిలో
నుభయపక్షములవారు కూడ నుండిరి. అయినను ప్రతినిధులును
ప్రేక్షకులును గలిసి మూడుగంటలు సభాభవనమున నుండిరి.
సవరణకు ముగ్గురుమాత్ర మంగీకరించిరి. అందువలన సవరణ
కొట్టినేమఁబడినది. మొదటి తీర్మానము నోటుపై బెట్టెగఁ
లైచుచువు. తక్క తిక్కిన సభ్యులెల్లరు నేకగ్రీవముగా
నంగీకరించిరి. తరువాత "నన్ను యభిప్రాయమునుండి నేటి
వఱకును బయలు వెడలిన యావవాంఛ భావయు సంగ్రహిం
పజూలు ఆంధ్రవ్యాకరణము సమగ్రముగ లేకపోవుటవలన
అట్టివ్యాకరణ మొకటి ఆంధ్రమున వ్రాయించవలెను" అను
తీర్మానమును తిరుపతి వేంకటేశ్వర కవులలో నొకరగు దినా
కర్ల తిరుపతి శాస్త్రిగారు ఉపపాదించగా విది యెల్లరచే నం
గీకరింపఁబడినది ఈసభలో గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగా
రికి దినాకర్ల తిరుపతి శాస్త్రిగారు మడిభుజముగనుండిరి. తరు
వాత ఆంధ్రసాహిత్యమునకుఁ గావలసిన సంస్కృతవ్యాకరణ
భాగములను తెనుగులో వ్రాయించవలె ననియు, (శ్రుతిస్మృ
తులు మొదలగువానిని భాషాంతరీకరింపించవలె ననియు, ఆం
ధ్రదేశ వ్రావిడిభాషల నేర్పుకొనువారికి దేశీయులు ధనసహ
యముఁ జేయవలెననియు, కొవ్వూరు ప్రెజిడెంట్ నిల్వయు
న్న డ్రైయింగు జూబిల్ ఫండు, ఎడ్వర్డు కౌన్సిలరుపండు
రెండు నెల సూపాయలను కొవ్వూరు గీర్వాణ విద్యాలయము
నకు వెచ్చింప వలసినదని దొరతనమువారిని కోరుచున్నా మ
నియుఁ దీర్మానములు మఱికొన్ని చేయఁబడినవి. మఱియు
నంగ, మహారాష్ట్ర, హిందీభాషల నెట్టిభిన్నభి గాంచుచున్న
నో ఆదేశములకు బోయి కొంతకాలముండి గూనిధానము
లం వెలిసి కొని రిపోర్టు చేయుటకు నొకరిద్దఱికి
ధన సహాయముఁ జేసి పంపించవలె నను ముఖ్య
మైన తీర్మానము చేయఁబడెను. ఈమహాసభ యి
ట్టి తీర్మానములను చేయుట మూర్ఖత్వతో సంకోషింపక
యీ తీర్మానముల సాచరణములోనికి, దెచ్చుటకు ఆంధ్ర
సారస్వతాభివృద్ధిశైలి నేక విధములుగాఁ గృషింపుటకు
ను "ఆంధ్రసారస్వతసంఘ" యనుచేర నొక స్థిరమైన సం
ఘము ప్రస్తుతము పదునైదుగురు సభ్యులతో స్థాపింపఁబడి
నది. ఇంకిను సభ్యులను జేర్చుకొనుటకు వారికిధికార మియఁ
బడినది. ఈ సంఘమునకు పోలవరము జమీందారుగారు అధ్య
క్షుఁగను, వేమూరి విశ్వనాథశర్మ ఎమ్. ఏ. యల్. టి.
గారును, చిలుకూరి వీరభద్ర రావుగారును, కాగ్యదర్శులు
గను నియమింపఁబడిరి. తరువాత అగ్రాసనాధిపతి గారు
అంతోపవ్యాసమును గావించిరి. భాషాభివృద్ధి యొకగాని
దేశభివృద్ధి కలుగ నేరదనియు, సమస్త విజ్ఞానములను భాషా
మూలముననే గడింపఁలసి యున్నదిగావున నట్టి విజ్ఞానమును
జనసామాన్యమునకుఁ బొందుకట్లు భాషాసరిని శృంఖలములచే
బంధింపకుండవలయు నని చెప్పు లుదాహరణములతో భావ
గాంభీర్యమైన యుపన్యాస మొనరిరి. అగ్రాసనాధిపతి
గారికి వాలంటియర్లు మొదలగువారికి వందనములు చెప్పిన
తరువాత మహాసభ ముగిసినది. అరాత్రి మెయిలుబడిలో
శ్రీ జమీందారుగారు చెప్పి ప్రతి నిచ్చేసిరి.

కృష్ణ వరదలు.

శ్రీ ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల.

విద్యార్థి సేవక సంఘము; 20-11-16

14-11-16న తాత్కాలిక వెల్లటూరు గ్రామముచేరి, యా గ్రామ వాస్తవ్యులచే సన్మానింపబడి 15-11-16 న తాత్కాలిక యాగ్రామమునందున్న యొక పాపకారుయొద్ద జొన్నలను తీసికొని, యాగ్రామమునకు సామీప్యమునకు మున్నటువంటి స్త్రీ వరదచే నిడుమలపాలై పశుధాన్యముల గోలుపోయి యా తురులై యున్నటువంటి చిశపులివర గ్రామ వాస్తవ్యులకు జొన్నధాన్యము నొసంగితిమి. అచ్చటనుండి 11 గంటలకు బయలుదేరి కృష్ణపాముకు నొడ్డువరకు సేద్యము చేయుచుండిన సేద్యగాండ్లు ఈవరదకు పూర్వమే, తమ పొలములకు హద్దుగా నిడుకొనిన తుమ్మకంపల ప్రస్తుతము ఒండువలన కప్పబడి కానరాకుండెను. మేమాప్రదేశముల సంచరింపబోవుట కిది యే ప్రధమపర్యాయముకాన, వెల్లటూరులో కొనికటవంటి లాటికర్రల చేరికొని, కట్టుబట్టలను వైబట్టలనువిప్పి మాట కట్టి నెత్తినపెట్టుకొని, అంగవస్త్రములను ధరించి తొడలలో తు బురదలో; కానరాని దుమ్మకంపలలో; పడుచు లేచుచు ఈనాల్గు పర్యాయములవరకు నడచి కృష్ణపాముచేరి, దానినిద దాటుటకు గాను ఏర్పరుపబడియున్న చిన్ని నానమాలమున నాపాయదాటి, ఒడ్డు కడుగుకొని, తిరిగి మావస్త్రములను ధరించియెట్టకేలకు ప్రాద్దుగుంకు వేళకు కిక్కింపాలెంచేరితిమి. కిక్కింపాలెంలో నొక్క బ్రాహ్మణ గృహమైనను లేకుండుటచే; వెల్లటూరునుండి మునసభాగారిచే మాకు సహాయార్థము పంపబడిన మోతాదుచే నొక కమ్మవారి గృహమున ప్రసేకపెట్టబడితిమి. మాలో 5 గురు బ్రాహ్మణులము 3 గురు కమ్మవారు. ఆగృహముజూని యెట్టకేలకు తప్పని విధిగా నెంచియా ముగ్గురు కమ్మవారికి స్వగృహంబున భోజనమున కేర్పాటు గావించి, వరదచే మునుగబడినటువంటిన్ని ఒండుచే గప్పబడినటువంటిన్ని, యొక పూరిచావడిని మాకు వంటచేసుకొనుట కేర్పాటుగావించిరి. ఆగ్రామముందు నివసించుచున్న యొక బీద కోమటియొద్ద భోజన సాయగ్రాని కొనితెచ్చి వంట చేసికొని భోజనము గావించితిమి; తరువాత యొక కమ్మవారి నాశ్రయించి వారిదాబామీద పరుంటిమి. మరునాడు వెల్లటూరునుండి జొన్నలు కొనితెచ్చి; కిక్కింపాలెమునకును, ఆగ్రామమునకు సమీపముననున్న తిప్పలకట్ట అనుపల్లెలో నున్నటువంటి; మాలమాదిగలకు, యితరజాతి బీదసాదలకు గ్రాస మొసంగితిమి. అచ్చటనుండి బయలుదేరి "పెదలంక" అనుగ్రామము చేరితిమి.ఆగ్రామ మునందు బ్రాహ్మణగృహము లున్నను మాకు నొక విశ్వబ్రాహ్మణులవల్ల వరదచే భాళి చేయబడినటువంటి పూరికొంపయే ఆధారమయ్యెను. ఆ గ్రామమునందు కొనుక్కొందరున్నను మజ్జిగదొరకదు. బియ్యము దొరకుటకు కోమటింటలేవు; ఇతరులు అమ్మరు, ఎట్టకేలకు మాశక్తిని వినియోగించి గ్రామచంతయు బురదలో తిరిగి సంపాదించి, యాగ్రామమునందుగాను మాకు సప్లయచేయుటకుగాని, సహాయము చేయుటకుగాని తగినంత శక్తిగలవారు కానందున; ఎట్టకేలకు సాయంత్రము 3 గంటలకు వంటచేసుకొని భుజించితిమి. వెల్లటూరునెంటుగా నిడుకొని జొన్నలను కొని తెచ్చి యచ్చటకు సామీప్యమందున్న; పెసరలంక; ఆముదాలంక; జోలపాలెం; చింతపాటు; ఈగ్రామములకు పంచిపెట్టితిమి; ఈ గ్రామములందు పశువులకు బాదం కొయ్యలు రావికొనుక్కల విరిచి తెచ్చి మేతగా వేయుచుండిరి; ఇట్లే పేరుకొనియున్న యెండును బయటవేయుచు; బడి పోయిన కొంపలను తేనీదీసుకొనుచు; ప్రాయ్యమిదివరకు యెడల పోయ్యవైకి లేక; లోపల యేమి లేకున్నను పైకి యున్నవారివలె నటించుచు, కాలము గడుపుకొనుచుండిరి. ఆరాత్రి యాతేమకొంపయందే పరుంటిమి తెల్లవారుసరికి మాలో కొందరికి, రాంప, ఒళ్లునొప్పలు, మొదలుపెట్టినవి, అయ్యిను దేశసేవా పరాయణులగు మా విద్యార్థుల కేమియు కష్టము కలుగలేదు. 17-11-16 న తాత్కాలిక 3 గంటలకు బయలుదేరి 6 గంటలకు పోతవారి లంక చేరితిమి మేము నడిచి వచ్చిన మార్గమునుగూర్చి ముచ్చటించుట చర్చితచర్చనము. ఆ రాత్రి కొన్ని జానుపండ్లను వారింజపండ్లను దిని 18-11-16 ఉదయం ఆగ్రామ కరణంగారి సహాయమువల్ల బ్రాహ్మణుల గృహములందు భోజనం గావించితిమి. ఆ దినమున వెల్లటూరునుండి తీసుకురాబడిన జొన్నలను ఆ గ్రామమునందు మాల, మాదిగలకు, ఇతర బీదలకు, నొసంగితిమి. ఆ గ్రామమునకు సామీప్యమందున్న తురకపాలెంలోకూడ యివ్వవలసి యుండుటచేతను తీసుకవచ్చిన జొన్నలు అయిపోవుటచేతను

తిరిగి వెల్లటూరునుండియే తీసుకురావలసి యుండుటచేతను ఆ దినమునకు పోతవారి లంకయందు ఆగవలసి వచ్చెను. ఆ గ్రామమునందు 20 బ్రాహ్మణ గృహములున్నను మాకు వంటచేసుకొనుట తప్పలేదు. ఆ గ్రామ కరణంగారు మా కొక గృహమును వంటచేసుకొనుటకు పాత్రలకు సప్లయ చేసిరి. ఆ గ్రామ కరణంగ మునసభ, మోతాదు మాకు చాలసహాయ మొనరించిరి. 19-11-16 న తాత్కాలిక తురకపాలెం వాస్తవ్యులకు జొన్నలను పంచిపెట్టి 12 గంటలకు భోజనముగావించి 2 గంటలకు బయలుదేరితిమి. ఈ గ్రామము కృష్ణానదియొక్క రెండు పెద్ద పాయలకు నడుమయున్న లంకలలో ప్రథమలంక. ఈ వరదకు ఒక పర్యాయంవరకు లోపలకు కోసినది. యింకనుకోయుచున్నది. కృష్ణానదియొక్క ప్రవాహముయొక్క పారుదల చూపం తయు నీ గ్రామముమీదకే యున్నది. కొన్ని మామిడిచెట్లు కృష్ణలో పడుటకు సిద్ధముగా నున్నవి; కొన్ని తాడిచెట్లు; తుమ్మచెట్లు పడిపోయినవి. కృష్ణానది గ్రామమునకు 6 పగ్గాంగుల దూరములో నున్నది. ఆగ్రామవాస్తవ్యులలో నొకరు తాము కొన్ని సంవత్సరములలో తమగ్రామమును విడిచిపోవలసి యుండుననియు, తమయొక్క పొలములు చాలవరకు యిదివరకే కృష్ణపా లైనవనియు యిట్టివరదలవల్ల చాల నిక్కట్లుల పాలగుచుంటి వనియు వచించెను. దీనినిబట్టి ఆ గ్రామ వాస్తవ్యులకుండిన యాతురత వెల్లడి కాగలదు. అచ్చటనుండి బయలుదేరి కృష్ణపాములోని పాటిరేవులో దిగి యాప్రవాహముయొక్క వరదడికి తల్లడిల్లెము; కర్రల చేరికొని నేల తట్టుచు అవతల ఒడ్డు చేరితిమి అంతట కృష్ణానదియొడ్డునుండి రెల్లుగుండ నడచుచు; అంత పెద్ద ప్రవాహమును దాని వరదడివల్ల కోయబడి విరిగిపడు ఒడ్డు యొక్క అండలను చూచి యాశ్చర్య మొందుచు, మా కెట్టెను గారగు డౌటుపల్లి రామచంద్ర రావుగారి, మృదుమధుగ వాక్యములతోకూడుకొనిన సంభాషణలకు వారి విద్యార్థి దశ యందువారినిరసిన కృత్యములను గూర్చి ముచ్చటించునప్పుడు మాలో కడుపుబ్బునట్లు నవ్వని విద్యార్థియొక్కనునలేడు. ఈ విధముగా మేము పడిన పాళ్ళములను గూర్చి తలచుకొనుచు నడచి సాయంత్రము 5 గంటలకు కొల్లూరు చేరితిమి. ఆ గ్రామ వాస్తవ్యులకు మా చేతిలోని కర్రలను; కర్రలకుకట్టి బుజముల మీద నేలద వేసికొనిన మాటలను మా దుష్టులను చూచి యేమేమి కాగ్యము లొనరించి యెచ్చటనుండి వచ్చుచున్నది విశద పరచకయే విశదమగు చున్నయది. ఆ రాత్రి కొల్లూరు సత్రములో భుజించి ఆ గ్రామ పోస్టుమాస్టరు గారి ద్వారా సత్రము అధికారివల్ల అనుజ్ఞ కొందబడి భాళీగాయున్న ఒక గదిలో మాటలు పెట్టుకొని పరుంటిమి. తెల్లవారి నిమిషపల్ల సుబ్బయ్యగారివల్ల సకలవర్ణాదలనుబొందితిమి. వారు స్వంత మనకు అద్దెకు దీసుకున్న మేడలో నొక గదినిచ్చిరి.

II

ఇదివరకు మీప్రతికద్వారా ప్రచురించిన విరాళములు గాక మాబెనవాడ కమిటీవారికి ఈక్రిందివిరాళములును బయటనుంచి వచ్చినవి. వారికి మేమెంతయు కృతజ్ఞులము. 15-11-16 అవసరాల వెంటటరెడ్డిగారు, భీమవరపు కోట తునిడివిజ్జ. 4-0-0 18-11-16 పెదరావురూ బాలసమాజమువారి తరపు కార్యదర్శిగారు. 10- 15-0 పెనుమంట్ల గ్రామపౌరుల తరపునదాట్ల విననీలం రాజుగారు 10- 0-0 కావలి వేమూరు లక్ష్మయ్యగారు. 10- 0-0 84-15-0 21-11-16. బెజవాడ గోవర్ధన్ సర్వీసులీగు నిలవ సామ్యుతాలూకు వచ్చినది. 50- 0-0 84-15-0

కవుతా సూర్యనారాయణ రావు.

వెల్లూరు-మండలాంతర్గత ఆత్మకూరు-తాలూకా కుల్లూరు గ్రామము వాస్తవ్యులు:—వెల్లూరు జిల్లా ఆత్మకూరు తాలూకా కుల్లూరు పురమునందు ఏతత్పురవాస్తవ్యుల ప్రోత్సాహముచే 1916 సం॥ జూలై నెల 28 తేదీన వీరపోషక సమాజము అను పేర బరగు అన్నదానసమాజము స్థాపించబడినది. పుర వాస్తవ్యులుదార బుద్ధితో నొసంగు విరాళములచే ఈ సమాజము నడుపబడుచున్నది. ఏతత్సామాజికలచే ప్రతి భాను వారమందును వికలాంగులును అసహాయులును శక్తిహీనులును నగు దీనులకు సంతృప్తిగా అన్నప్రదానము చేయబడుచున్నది. సమాజారంభమునుండి నేటివరకును నాలుగు మాసములే యయినను ఇంతవరకు అయిదువందల మంది బీదలకు అన్నప్రదానము కాబడినది. అని పురవాసి వ్రాయుచున్నాడు.

బ్రహ్మపుర స్వరాజ్యసమితి

ఒక గొప్పసభ

ప్రముఖుల యుపన్యాసము.

(మాస్పక్కియ విలేజ్ లో యొద్దనుండి)

ఈనెల 19 వ తేదీ ఆదివారము మా బ్రహ్మపురచరిత్రములలో నొక పర్వదినమనుటకు సందియము లేదు. కలకత్తా లో నిటీవల జరిగియుండిన దేశీయమహాజన సభాస్థాపితోపసంఘ కార్యనిర్వాహక సభకుబోయి యుండిన సుప్రసిద్ధులగు మన మద్రాసు నాయకు లనేకు లానాటి కలకత్తా మెయిలులో రావలసియుండిరి. ఉదయ మేనుగంటలగుసరికి ప్రేషను స్థాటు ఫారము పుర ప్రముఖులతోను విద్యార్థులతోను, వందలకొలది జనసమూహముతోను క్రిక్కిరిసి యుండెను. ఆనాడు త్రోవలో నింజను పాడగుటచే ఎల్లరి యుత్సాహమునకు భంగకరముగా మెయిలు రెండున్నరగంట లాలస్యముగా వచ్చెను. అయినను ప్రేక్షకులసంఖ్య తగ్గుటకు మారుగా, క్షణక్షణమునకు వృద్ధి యగుచునే యుండెను. పదిగంటలకు మెయిలు రాగనే జేజీ ధ్యానములతోడను, వందేమాతర నినాదములతోడను వాయు పథంబెల్ల నిండెను. విద్యార్థుల యుత్సాహమునకు మేరలేకుండెను. ప్రముఖుల యానందాతిశయములు వర్ణనాతీతములు. నాటిబండిలో, ఆనిబెసంటుమ్మగారును, గౌరవనీయులగు రావు బహద్దరు బయ్యా నరసింహేశ్వరశర్మగారును, డాక్టరు పట్టాభి సీతారామయ్య, బి.ఎ. ఎం.బి.సి. యమ్మగారును సి.పి. రామ స్వామి అయ్యరుగారును,దివాన్ బహద్దరు యల్. ఎ. గోవింద రాఘవయ్యరుగారును, గౌరవనీయులగు రావుబహద్దరు మో చ్చగ రామచంద్రరావు పంతులుగారును, గౌరవనీయులగు ఆమంచెర్ల కృష్ణారావుగారు మున్నగు మహానుభావు లనేకు లుండిరి. ఆనిబెసంటుమ్మగారికి, ఈ యూరి దివ్యజ్ఞాన సామా జికులును, స్వరాజ్యవాదులును, వచ్చి తమగౌరవముల వెల్లడి చేసిరి. శ్రీలుకాడ నానాడు తమ గౌరవభావముల జూప తుతూహలులై యేతెంచియుండిరి. అంత కొంతకడి దేశభి కృద్ధిసంబంధములగు సదుద్యమములగుర్చి యిస్టానోష్టి జరిగిన పిమ్మట, వందేమాతరధ్వనులు మిన్నముట్టుచుండ! బండిబుగ బుగలాడుచు వెదలిపోయెను. పోలీసువారు కూడ కొందరరు దెంచియుండుట ఆమెపట్ల గౌరవము జూపుటకో, కాటో, మే మెరుగక పోయినను, వారిరాకకు వారి కనేకవందనములు చేయుచున్నారము.

మా పురప్రముఖుల కోరికవైని శ్రీ శర్మగారును, డాక్టరు పట్టాభి సీతారామయ్యరుగారును ఇచ్చట దిగి, ఆనాటి సాయంకాలము స్వరాజ్యోద్యమము గూర్చి యుపన్యాసము లొసంగ నంగీకరించిరి. ఆసభ స్వరాజ్యసమితివారిపక్షమున జరుపబడెను. సాయంకాలము నాలుగున్నరగంట లగుసరికి పురమందిరము జనప్రవాహముచే క్రిక్కిరిసియుండెను. మం॥ రా॥ రా॥ గావె రాఘవరావుపంతులు, బి.ఎ.సి. యల్.గా రగ్రాసనాధిపత్యమును వహించిరి. తొలుదొల్ల పట్టాభి సీతారామయ్యగారు తమ సహజమృదుమధుర వాగ్ధోశజితే, నానా దేశీతీహాస దృష్టాంతర పూర్వకముగ స్వరాజ్యోద్యమము సహజయని, వక్కాణించిరి. వీరి యుపన్యాసానంతరమున శ్రీశర్మగారు లేచి, మనదేశప్రస్తుతావస్థనుగూర్చియు, మనదేశ మందలి విద్యనుగూర్చియు, దాని యభివృద్ధిని గూర్చియు, కొంతకడి ముచ్చటించిన పిమ్మట సామ్రాజ్య కాసనసభ్యులలో ప్రజాప్రతినిధు లిటీవల యుద్ధానంతర రాజకీయసంస్కరణము గూర్చి చేసిన విజ్ఞాపనములలోని యుద్దేశములను గంభీరముగా మనోహరముగా, మత్సాహజనకముగా నుపన్వసించి, తుదకు ప్రతి భారతకుమారుడును, తమ భన, కాల, జీవితముల మాత్రు సేవకొర కేనాడు నినియోగించునో, ఆనాడే భారత దేశాభ్యుదయము కాగలదని నొక్కి నొక్కి వక్కాణించిరి. పిమ్మట డాక్టరు పట్టాభిగారు లేచి యిదివలలో కేరీన సభ్యులుగాక, నూతనముగా సభ్యులు కాగోరువాని తమ నామముల నెరింగిం పకోరిరి. నూతనసభికులు చేరనపిమ్మట గ్రాసనాధిపతిగా రిరువురి యుపన్యాసములతో నేకీభవించుచు, తమయంగ్యోపన్యాసముతో, సభ ముగించిరి.

ప్రజాహితీ జీవనము:—నిన్న సాయంకాలము మాపురమునంగుల న్యాయవాదులు మిట్టిదొడ్డి నేంకట సుబ్బారావు పంగులుగారి యాసమాన్యముక్రింద జరిగిన విద్యార్థులసభయందు, ఆంధ్రప్రదేశ్ కా సంపాదకులు శ్రీయుగ గాడిచర్ల హరి సర్వోత్తమురావుపంతులుగారు, ముందు విద్యార్థులు ప్రజా హితజీవనమునకు కావలసిన క్షణిక పాండులకు చేయవలసిన సాంఘిక సేవనుగురించి యుపన్వసించిరి. అనియొక ఒంగోలు పురవాసి 21-11-16 న వ్రాసెను.

చెన్నపురి శాసన సభ.

తృతీయ దిన సమావేశము.

నిన్న మరల పగలు 11 గంటలకు గవర్నరుగారి అధ్యక్షతన శాసనసభ జరిగినది.

తాలూకా బోర్డులు-ఇంజనీరింగు ఉద్యోగులు.

జిల్లాలోని అన్ని తాలూకా బోర్డులపైను జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షునకు గల యధికారమునకును జిల్లాలోని లోకలుభండు పనులన్నిటిని పూర్తిచేయుటకు దిట్టి ప్రభుత్వ బోర్డు ఇంజనీరుకు గల యధికారమునకును యిట్లుండి కలుగని పద్ధతిని తాలూకాలో జరుగు నన్నియంజనీరింగు పనులను జరిపించు నధికారమును తాలూకా ఇంజనీరింగు పనులను మామ అసిస్టెంటు ఇంజనీరు ప్రభుత్వ క్రింది యుద్యోగులపై పరిశీలనాధికారమును ఆ పనులకు కావలసిన కోశాధికారమును తాలూకా బోర్డుల వశము చేసినచో తాలూకా బోర్డులు కార్యనిర్వహణమున బాగుగా సాగింతుట కవకాశము కలుగును. తాలూకాలోని కోశాధికారి 1/3 వంతు తాలూకా బోర్డువారి ఆవరణములో చేరువని చెప్పబడుచున్న ను వాటిపై వారి కెట్టి పరిశీలనాధికారమును గూడ లేకుండనున్నది. తాలూకా బోర్డు ప్రెసిడెంటుకు ఇంజనీరింగు శాఖోద్యోగులపై నెట్టి పరిశీలనాధికారమును లేదు. ఇప్పుడు ఇంజనీరింగు వారు చేసిన తప్పులను వారు తాలూకా బోర్డువారి కు తీర్చవారు లగుటలేదు. ఇంజనీరింగు వారు పంపిన అంచనాలను జిల్లా బోర్డుకు పంపుట మాత్రమే ఇప్పుడు తాలూకా బోర్డువారి పనియై యున్నది. ప్రెసిడెంటు క్రింద పొంది వివరములను తెలియగోరిన తెలిసికొను నే గాని అట్లు వానిని ఇంజనీరింగు వారతనికే తెలుప నవసరములేదు. ఫానిక స్వపరిపాలనాధిపత్య నిర్వహణ తన వా ర్యధికముగ కోరుచున్న అట్టి యభిప్రాయాన్ని కలిగించుకొనుటకు తాలూకా బోర్డువారి కవకాశము లేమియును లేవు అని మా॥ దివాను బహదరు ఏ. సుబ్బారాయులు రెడ్డిగారు పదపాదించిరి.

మా॥ అన్నా నులై సెట్టిగా రనువదించిరి.

ఈ ప్రశ్న చాల విషయమైనది. జిల్లాలో ఇంజనీరింగు శాఖాధికారి విభజనమునకు సంబంధించినది. ప్రస్తుత మున్న ఎర్నాటులను ఆధికారులకు తాలూకా బోర్డు ప్రెసిడెంటులకును జిల్లా బోర్డులకును కుదురుటలేదు. తాలూకా బోర్డు వారు స్వయముగ ఇంజనీరింగు శాఖవారితో ను తీర్చి ప్రత్యుత్తరముల జరుపు పద్ధతి కొన్ని జిల్లాలో నున్నదిగాని కొన్ని జిల్లా లలో జిల్లా బోర్డుల ద్వారానే జరుపవలసి యున్నది. దీనివలన పనులు జరుగుటలో చాల నాలస్య మగుటయేగాక అంచనాలుగూడ సరిగ నుండుటలేదు. దీనిని వారించుట కొకవిధానము నేర్పరచుట చాల కష్టముగ నున్నది. ఏలనన ప్రతి తాలూకాకును ప్రత్యేకముగ ఇంజనీరింగు సిబ్బంది నేర్పరచినచో అన్ని తాలూకా బోర్డులను ధరింపజాలవు. కొన్నిటికి ధనలోపము గలదు. అదిగాక ఒక తాలూకాలో తాలూకా బోర్డువారి పనులు కొన్నియు జిల్లా బోర్డువారి పనులు కొన్నియు నుండును. ఇద్దరి యాజమాన్యము చెరువు. ఉపపాదనము చాల క్లాగునయముగ నున్నది. కాని తాలూకా జిల్లా బోర్డుల వారి అభిప్రాయములను తెలిసికొనకుండ తీర్మానము నంగీకరింప వీలులేదు. స్వయముగ నాకిది యంగీకారమే గాన నట్లు చేసే దనుని మా॥ సర్. పి. ఎస్. కె. పాస్వానయ్యగారు రనిరి.

తాలూకా బోర్డులవారి అభిప్రాయములనుగూడ తెలిసి కొనవలెనని మా॥ రామచంద్రారావుగారు రనిరి.

ఆవకాశముకలిగిన జిల్లాలో నీ తత్వము ననుసరింప వలెనని మా॥ కే. రామయ్యగారు రిరి. కోశాధికారి మరామత్తులకు జిల్లా బోర్డులకు న్యయముకంటే తాలూకా బోర్డులకు న్యయము తక్కువయని మా॥ కే. ఆర్. వి. కృష్ణారావుగారు రిరి.

తీర్మాన ముపసంహరింపబడినది.

ఎడిషనలు సెషన్సు జడ్జిలు.

జిల్లా జడ్జిలకు సెషన్సులపై చాల హెచ్చుగా నుండుటనే మామూలుపని కధ్యంతరము కలుగుచున్నది. ఈ యిట్లుండి తొలగించవలెనని హైకోర్టువారు నూచించి యుండిరి. ఇందులకు సెషన్సు జడ్జిలకు వెంటనే నియమింపవలసి యున్నది. ఇది చాల ముఖ్యమైన ప్రశ్న. పలు సార్లు దివి చెప్పింపబడినది. పి. సి. ఎస్. శాఖలోనివారిని 4 గురిని హైకోర్టు జడ్జిలనుగా నియమించుచున్నారు. అందులకు న్యాయవాదిత్వమునుండి జడ్జి పదవికి నియమింపబడిన వారిలో సమాసముగ వీరు పని చేయుటకు వీరికి గూడ నేర్పబడుచున్నది. కాన ఈ నేర్పుట మొదటనే జరుప

దగునని హైకోర్టువారు నూచించినది సుపంజనము. అట్లు చేసినచో పి. సి. ఎస్. శాఖను కార్యనిర్వహక న్యాయ విచారక శాఖలుగ క్రమక్రమముగ విభజింప నవకాశము కలుగగలదు. పి. సి. ఎస్. వారిని గూడ కొం ద రి ని జిల్లా జడ్జిలనుగా నియమించుట కొక నూచనగలదు. గాన సబు జడ్జిలకు గూడ క్రిమినలు, విచారణానుభవమును కలిగించుట మంచిదని మా॥ టి. రంగాచారిగారు నుడివిరి.

మా॥ ఆ కెళ్ల నూర్వనారాయణరావుగారి తీర్మానము ననువదించుచు జిల్లా జడ్జిలకు పని చాల హెచ్చుగా నున్నదని స్వానుభవమువలన చెప్పగలమనిరి.

ఈ విషయమై హైకోర్టువారు వ్రాసినయన్నాడు. దొరతనమువారి కంకుల కింకను ప్రత్యుత్తర మియ్యలేదు. ఇటీవలనే వారు ఇండియా దొరతనమువారి నడిగియున్నాడు. కాన మరల నింతత్యలో నడుగగోరని దొరతనమువారి పక్షమున మా॥ గిల్బెనుగారు రనిరి.

శిస్తుల ముజరా

సిస్తులను ముజరా నిచ్చుటలో జరుగుచున్న పనిని పరిశీలించుటకు అధికారులను అనధికారులను గల యొక సంఘమును నియమింప వలెను. ఇదివర కీ విషయమును నుపపాదింప బడిన తీర్మానము లన్నియును తిరస్కరింప బడినవి. ఈ నిబంధనలవలన రైతులకు నష్టము కలుగు చున్నదిగాన వానిని సవరింప వలెను. 1912 లో వీనిని సవరించిరి. సార్లు లేనట్టియు పంట పూర్తిగా పోయి నట్టియు భూములకు మాత్రమే ముజరాయివ్వవలెననిరి. అది కలెక్టరులకే వదలిరి. అచటనే చిక్కిం తయు గలదు. రయతులు డివిజను యుద్యోగి దయకు వశులగు చున్నారు. రైతులు దరిద్రు లగుచున్నారు. కరువుపట్టిన ఏడు కష్టపడకుండుటకు బాగుగా పండి ఏడు రైతు నిలువచేసి కొనుటకు వీలుండవలెను. పంట ఎంతవరకు పోయినను దానిని బట్టి దామాషా ముజరానిచ్చుట ఏ ఇండియా దొరతనమువారి సంకల్పము. అని మా॥ పి. ఎస్. కృష్ణారావుగారు పదపాదించిరి. మా॥ కవలప్పర మొప్పలనాయగారు రనువదించిరి.

దొరతనమువారెమి చెప్పినను సభ్యులకు సంతృప్తికరముగ నుండదు. ముజరాల నిచ్చుటలో దొరతనమువారు చాల విషయముల నాలోచించెదరు. ముజరాలు నుంచినవి సభ్యుల మతము కావని దొరతనమువారి మతము. ఏలనన రైతులబాధ తొలగదని గాదు. క్రింది యుద్యోగులలో లంచగండితనము హెచ్చునని. పన్ను మారకుండుటయే సమంజసమని ఆర్థికశాస్త్రవేత్తలు నిర్ధారణ చేసినయన్నాడు. రైతులస్థితివేను కటికంటే నిపుడు చాల బాగుగానున్నదని నేను చెప్పగలను. గాన తీర్మాన మంగీకరింపజాలమని మా॥ కాడ్వూగారు రనిరి.

జిల్లాలోని విధానము ప్రజలకెట్టి యసంతృప్తిని కలిగించుచున్నదో అచటికొకసారిపోయినవారిబాగుగా తెలియగలదు. పట్టినపుడు పన్ను చెల్లించుటకు రైతులు ఋణదాత నాశ్రయింప నవసరము లేకుండ చేయుట దొరతనమువారి విధి. ఉద్యోగులు లంచగండి లగుదురుగాన ముజరాల నియమమునది సహేతుకము కానేరదు గాన నే నీ తీర్మానము ననువదించెదనని మా॥ బి. వి. నరసింహయ్యగారు రనిరి.

రైతుకోరునది పంటగాని ముజరాకాదు. లంచము విషయ హప్రస్తుతము. అనధికారసభ్యు లీ ప్రశ్న నిన్నిసార్లు తిల్చుటకు కలమేమి? ఈ అధికారము కలెక్టరులపై నుంచి నది సర్. ఏ యుద్యోగి తక్కువ ముజరాల నిచ్చుచో అతడు సమర్థుడను భావము కలిగియున్నదని మా॥ నేంకట పతిరాజుగారు నుడివిరి.

నాలుగు జిల్లాలో నీ విచారణ జరుప దగును. దత్తా గారు పోబడి యుండవచ్చును. అనధికార సభ్యులను దొర తనమువారు గూడ పట్టువిడువలేదు. కాన నీ సవరణను నూచించితిని మా॥ రంగాచారిగారు నుడివిరి.

మా॥ సుబ్బారాయులరెడ్డిగారు సవరణ ననువదించిరి. అవసరముకలదని మీరు రుజువు చేయవలెను. అట్లు రుజువు చేయలేదు గాన తీర్మానము నంగీకరింప జాలమని మా॥ కాడ్వూగారు రిరి.

కోరినవారే రుజువుపరచ వలెననుట సరియగుతత్వము కాదు. ఇప్పుడు నాలుగు జిల్లాలవిషయమే ఆలోచనకు వచ్చి నది. అచట ముజరాయివ్వవలసిన అవసరముకలిగినచో నదియే నిదర్శనమగునని మా॥ రామచంద్రారావుగారు రనిరి.

ఆక్షేపణ నిబంధనలను గూర్చి గాదు. అచట జరుపుటనుగూర్చి. అందులకు ప్రజలలో చాల కయిష్టత కలిగియుండుట సత్యము. అని మా॥ బిదంబనాథ మొదలగూర్చి గారు రిరి.

అవిచారణలో నవనగలు లేదని లేలేన దొరతనమువారు ముజరా నివ్వవలసిన అవసరమే యుండదు గాన నిరవారికి కూడ ననుకూలమేనని మా॥ రామనాడు రాజుగారు రిరి.

మా॥ సనాశివ భట్టుగారు. వైచారిలో నేకిభవించిరి. అనధికార సభ్యులు స్థల నిర్ణయ మొనరించిన నచట ప్రత్యేక విచారణ జరుపుటకు వినియోగబోర్డువారిని కోరెదనని మా॥ కాడ్వూగారు రిరి.

సవరణలమీద వోట్లుపుచ్చుకొనగా నవి వీగి పోయినవి.

గోదావరి కృష్ణా మున్నగు జిల్లాలనుగూర్చి మా॥ కే. ఆర్. వి. కృష్ణారావుగారు కొన్ని లెక్కలను చూపిరి. ఈ ముజరాల నిబంధన ల తిక్క తిన ముగ న మలు జరుపబడుటచే గోదావరి కృష్ణా తంజావూరు జిల్లాలలో పెద్ద పెద్ద పల్లపు ఖండములు సాగుచేయుట మానివేసిరి. ఈ మొగ్ర బహుకాలమునుండి కలదనిరి.

వోట్లు వేయగా 16 గు రనుకూలును 20 మంది ప్రతి కూలురును లేలిరి. తీర్మానము వీగిపోయినది.

జిల్లా బోర్డులు - ఇరుపదారులు

యథానంతరము వరకును ఇనుపదారుల పని నిలచినది గాన ఈలోపల రాష్ట్రీయ రైల్వే బోర్డు నేర్పరచి అన్ని జిల్లాల రైలు సెన్సును బోర్డువశమున నుంచదగును. ఇండియా దొరతనమువారు కొంతసామ్యు బోర్డున కిచ్చెదరు. అదిగాక ధర్మా వాయువుల నిలువసామ్యునుగూడ నిండుల కుపయోగింపవచ్చును. ఇనుపదారులను వేయించుటలో జిల్లా బోర్డులకు ప్రాముఖ్యత ని య్యవలె నని ఇండియా దొరతనమువారు గూడ నాజ్ఞాపించిరి. వీనివలన లాభ మధికమని స్పష్టమైనది. కాననట్లుచేయవలెనని మా॥ కే. రామయ్యగారు పదపాదించిరి.

మా॥ సనాశివ భట్టుగారు రనువదించిరి.

ఇది జిల్లా బోర్డులవారి కోరికవై జరుగవలెను. ఇదివరకు వారనుచుంచ లేదు. ఈసామ్యు సమకూరుటకష్టము. అంత వరకాగుటకు వీలులేదని మా॥ గిలుచునుగా రిరి. దానిపైని మా॥ బి. వి. నరసింహయ్యగారు మా॥ పి. ఎస్. కృష్ణారావు గారును వర్ణనారంభించిరి. అప్పటికి 4 గంటలైనది. కాన్వోకేషను సభకు వెళ్లుటకు శాసనసభ చాలించ బడినది.

నిన్నటి తుపాను.

రైలుబండి తిరుగల బడుట.

నిన్నటి తుపాను వలన హార్బరులోని స్తీమరులకు చాల నష్టముకలిగినది. హార్బరులో 150 అల గట్టు కొట్టుకొనిపోయినది. మరి 50 అడుగులు చాల శిథిలమైనది. సుమారు 6 లక్షల రూపాయల నష్టముకలిగినది. దీనిని మరల కట్టించుటకు 2 సంవత్సరములుపట్టును. తెలిఫోను తీగలు చాలవోట్ల తెగినందున అన్నిప్రాంతములకును తెలిఫోను సరిగపోవుటకు కొన్నిరోజులయిన కావలెను. ఈనెల 23వ తేదీ రాత్రి 2 గంటలకు తుపాను చెన్నపురి యొద్ద భూమిమీదకు దాడినదని వాతావరణజ్ఞులు సిద్ధానుకై ప్రకటించిరి. దక్షిణాదిది తెలిగ్రాఫ తీగలు తెగుటచే వార్తలులేవు. హార్బరులోని రైలుహానులో ముగ్గురుండిరి. అచట సముద్ర కెరటము లభిధయంకరముగ కొట్ట సాగగా వారిలో నొకడు తలుపుతీసుకొని యిన తలకు రాగానే కెరటమతనిలాగేవేసినది. అతడు మిగులబలశాలిగాన ఈదులాడి గట్టునుపట్టుకొని తెల్లవారువరకు నచటనుండ గలిగెను. రాత్రి 11 గంటలకే ఆరైలుహానువీవ మారిపోయినదని కొందరు చెప్పుచున్నారు. రైలుహాను, దాని దిమ్మ నామరూపములు లేకుండపోయినవి. దానిలోనున్న తక్కిన వారిద్దరును చనిపోయిరియే తోచుచున్నది. బుధవారము నాడురాత్రి 7 గంటల 15 ని॥ వేళ చెన్నపురి నుండి తూర్పుకుడికి బయలుదేరినబండి రాత్రి 1-30 కు పాకాలయొద్ద తిరుగలబడినది. గాలివలన బండ్లన్నియు పడిపోయినవి. కొందరికి దెబ్బలుతగిలినవి గాని ప్రాణనష్టమేమియును కలుగ లేదు. రాత్రి 1-30 మొదలు ఉదయము 7 గంటలవరకును ప్రయాణికు లా బండ్లక్రిందనే తలదాచుకొనిరి. మరలనొకబండి చెన్నపురి నుండి బయలుదేరి అంతవరకును వచ్చి ముందీబండి అడ్డ ముండుటవలనను పట్టాలు కొట్టుకొనిపోవుటవలనను సాగిపోవీలులేక మరల చెన్నపురికి రావలసినప్పుటచే నీ ప్రయాణికు లాబండిలోనిన్న సాయంకాలము 5-45 గంటలకు చెన్నపురికి వచ్చిరి. నేడుదయమువరకునుగూడ తిరుగలబడిన బండి పట్టాల కడ్డముగనే యుండెనని తెలియుచున్నది. తూర్పుకుడి నుండి నిన్నటి యుదయము 7-30 కు రావలసిన బోటుమెయిలు నేడుదయమునకు గూడ రాలేదు. దానిగతి ఏమైనదియునుగూడ తెలియుటలేదు. తంజావూరు రావీలు లేనందున ఏ సమాచారమును తెలియకున్నది. స్పృగిం గు హవెను మున్నగువోట్ల చాల పడవలు మునిగినవి! సరకులు సముద్రము పాలై నవి. గవర్నరుగారి బంగాళా ఆవరణమున రిపను ప్రభువు శిలా విగ్రహము క కెడుట నొక పెద్ద మర్రి చెట్టు గొప్ప ధ్వనితో వెళివెళి విరుచుకొని పడినది. ఎత్తైనప్రహరి విరిగిపోయినది. కోడనకును దారికిని ఆటంకముకలిగినది. పీల్చుపార్కులోను, ఎన్ప్రీ నేడు కోడనపాడు గునను ఇంక వెళ్ళువోట్లను చాలచెట్లు విరిగి పడినవి.

చెన్న పురి విశ్వవిద్యాలయము.

పట్ట ప్రదాన సభ.

చెన్న పురి విశ్వవిద్యాలయమున పట్ట పరీక్షల యందు గృహభూత వారికి పట్టముల నిచ్చు సత్కారము నిన్నటిసాయం కాలము జరిగెను. విశ్వవిద్యాలయపు చాన్సలరు గవర్నరు గారును, సర్ ఎస్. పి. శివస్వామిఅయ్యగారును, విశ్వవిద్యాలయపు సభ్యులును, కళాశాలల ప్రెసిడెంట్లును మణికోండలు ప్రేక్షకులును సభ సలంకరించిరి.

విశ్వవిద్యాలయ సభ్యులలో నొకరగు నవాబ్ ఇమాముల్ ముల్క్ బహదూర్ సయ్యద్ హుస్సేన్ బిల్లాగ్రిమి సి. ఎస్. వి. గారు పట్టభద్రులకును, సభ్యులకును సన్మాన ఉపన్యాసమును జదివిరి.

వారి యుపన్యాసమునుండి ఈ క్రింది ముఖ్యాంశములు ప్రకటితములు.

పూర్వము ఉత్తరహిందూదేశమునందును, హిందూదేశమునందలి ఇతరప్రదేశములందును చెన్న పురి యనగా అజ్ఞానాంధకార ప్రదేశమని వాడుక. బహుశః విద్యావివేకములు గల వారు తక్కువగా నుండుటబట్టియో, లేక చెన్న పురి బొంబాయి కలకత్తాలయంతటి భాగ్యవంతులు గాదనియో ఆక్కడివారిట్లు తలచుచుందురు. ఇప్పుడన్న నో ఆభిప్రాయము లడుగండినది. చెన్న పురి రాజధానియే హిందూదేశమునందలి ఇతరభాగములకంటె విశేషముగా విద్యావంతమైన ప్రదేశమని యిప్పుడందఱును ఒప్పుకొనుచున్నారు. విశ్వవిద్యాలయముల కార్యము ప్రారంభము గాకముందు దేశమున విద్యాంశులు లేకపోలేదు. ఇంతటి విద్యాభివృద్ధి దేశమునకు గలిగినను విశ్వవిద్యాలయము లేర్పడుటకు ముందుండినంతటి విద్యాభివృద్ధి విశ్వవిద్యాలయముల వలన గలుగలేదనియే చెప్పవచ్చును.

విశ్వవిద్యాలయము లీదేశమున కంతముగ విద్యాదానము చేయుచున్నది. మనము నిష్పక్షపాతముగా జూచినయెడల ఈ విశ్వవిద్యాలయము లన్నియు స్వాగ్రహముకొనుటగాక పనిచేయు విదేశీయులవలన నేర్పాటు చేయబడినది. వీని వలన వారికేమియు లాభము లేదు. వారిచేతిసామ్యే కొంచెము వీనివిషయమున వ్యయ మగుచున్నదని చెప్పవచ్చును. జర్మనుల వలన ఇట్టి లాభము మన కెన్నటికిని గలుగదు. వారెప్పుడును బ్రిటిషువారి స్వాగ్రహమును జూచి బ్రిటిషువారిని హేళన చేయుచుందురు. అట్టి బ్రిటిషువారివలన విద్యాలాభమును గొనినందున హిందూదేశమునందలి ప్రజలందఱును ఒకటిగా చేరి ప్రస్తుత సంగ్రామ కాలమున భయభక్తులతోను, వాత్సల్యముతోను బ్రిటిషువారికి విశేష సాహాయ్యము చేయుచున్నారు. వారి సంగిన విద్యాదానము మన జాతీయకళను పెంపొందించినది. జ్ఞానసత్వముల నభివృద్ధి చేసినది.

విశ్వవిద్యాలయములందు మంచిగుణముగాక చెడ్డగుణములును గొన్ని గలవు. వాని పుట్టుకనుండి యిది పరీక్షాసంస్థాపనలేగాని బోధనాస్థానములు గాకున్నవి. బోధకులకు బోధితులనై యుండవలసిన కక్షి యగోచరమగుచున్నది. ఇందు వలన పరీక్షలయందు గడతేరుటయే బోధితుల ముఖ్యాంశమైనది. ఈగుణము బోధితులకు మంచి నిచ్చుటకు బదులు అన్యాయమును గూర్చుచున్నది. అత్యుత్తములగు కళాశాలల నుండి విద్యబడులనఱకు అంతటను విద్యార్థులు వల్లించుటయే విజయమార్గమని తలచుచున్నారు.

16-17 సంవత్సరముల ఈడలోపల భాలురు మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్షలో గడతేరుటకు విశేషముగా కష్టపడుచు వల్లించుటవలన తమకు ఫల సిద్ధి గలుగునని యనుకొనుచుండిరి. 8, 9 సంవత్సరములలో వారు విదేశభాషములను గణితము, దేశకాశ్రమము మున్నగు సర్వకాశ్రమములను నేర్చుకొనవలసియుండును. ఈస్వల్పకాలములో వానిని నేర్చుకొనుటకు విద్యార్థు లాశాశ్రమము వల్లించుచు స్వభావాభ్యసనమునకు గాలములేక స్వభాషలోని పురాణములను మఱచి స్వదేశములోని అభ్యసములను, ఆచారములను, పూర్వకాశ్రమములను వదలివేయుచున్నారు. ప్రస్తుతమున్న విద్య వంటి విద్యవలన విద్యార్థులు స్వదేశాచారములను వీడి పాశ్చాత్యాచారములను అలవడిచుకొనుచు స్వదేశద్రోహము చేయుచున్నారు. వారి కాంగ్లభాషయా విదేశభాషగాన బాగుగా రాజాలదు. స్వదేశభాషయా మఱచిపోయి వ్రాయుటకైనను రాదు. మొదటి విశ్వవిద్యాలయ తరగతులలో చేరబోవువారు ఆంగ్లభాష బాగుగా రానందున మొదటి సంవత్సరమంతయు తమ పండితుని వాగ్దానము ఆధము చేసికొనుటకు ప్రయత్నించుచుందురు.

తెలివి గల వాడు స్కూలు ఫ్రైసలు పరీక్ష యందు బాగుగా గడతేరిన తోడనే విశ్వవిద్యాలయ పరీక్షల కేటచదువును? విశ్వవిద్యాలయ విద్యయంతయు పాండిత్యమును సంపాదించుటకేగాని జీవనోపాధి గల్గించునది గాదు. వారి తరవాతరములందు తమకుగల బుద్ధి బలమును వినియోగించి స్వోపయోగమునకును దేశోపయోగమునకును గడంగవచ్చును. ప్రభుత్వమువారైనను దేశీయులైనను అట్టి మార్గములను జూపించి యుండలేదు.

ప్రస్తుతమున్న ప్రాథమిక పాఠశాలలు పూర్వమున్న పాఠశాలలయంతటి పనిచేయుచుండుట లేదు. పూర్వము ప్రతి గ్రామమునందును ఒక్కొక్కపాఠశాల గ్రామప్రజలచేతనే నిర్వహింపబడుచుండెను. అందు గణితము దేశభాష మున్నగు విద్యలు నేర్పబడుచుండెడివి. శిక్షణయన్ననో యతికతనముగా నుండెను. క్రమమగు శిక్షణమే విద్యార్థుల గుణసంపదకు ప్రకాశము నిచ్చును. ఈ పాఠశాలలయెడ ప్రభుత్వమువారి కేజోక్యమును లేకుండెడిది. మహమ్మదీయుల మత్తాబులందు విద్యార్థుల శిక్షణము కఠినతరమై యుండి వారికి విశేష సాహాయ్యము చేయుచుండెను.

పూర్వము ముఖ్యవిద్యాస్థానము లగు గురుశీతములందు ఉన్నతవిద్య ఉచితముగా నొసంగబడుచుండెను. విద్యార్థులు హిందూదేశపు నానాభాగములనుండి గురుశీతములకు బోయి ఉన్నతవిద్యను నేర్చుకొని ఉన్నతవిద్యలు ఇతరుల కుచితముగా నొసంగుచుండిరి. పరీక్షలతో నిమిత్తములేక యోగ్యతగల ప్రతివిద్యార్థికిని ముఖ్య విద్యాస్థానములందు పట్టములను బిరుదులను గౌరవముల నొసంగుచుండిరి. ఒక్కొక్క విద్యాలయమునం దొక్కొక్క శాస్త్రమే సంపూర్ణముగ బోధింపబడుచుండెను.

బాల్యము 10 సంవత్సరముల యాడు వచ్చినపు టనుండి వారి కేమియు పని చెప్పక నిర్మల జ్ఞానాభివృద్ధి కొరత వారి మనస్సులను వెలితిగా నుండునట్లు చేయవలెను. ఈ చిన్న యాడునండే తలదండ్రులును ఉపాధ్యాయులును శ్రమపడికొని సద్బోధనలను, జ్ఞాన విషయములను బోధించినయెడల బాలరాయం దవి దృఢముగా నుండును. సత్యవాక్య మహిమనుగూర్చి వారికి విశేషముగా బోధించి తెలుపవలయును. వారివారి మత గ్రంథములను, మతపురాణములను, మత విషయ గాథలను విద్యార్థులకు చక్కగాబోధించి వారివారియాచారములలో ముఖ్యమైనవి సక్రమముగా జరుపబడునట్లు చూచుచుండవలెను. స్వదేశభాషను వారికి బాగుగా నేర్పవలెను. విద్యతోగూడ శరీరవ్యాయామమును గూడ విద్యార్థులకు నిర్బంధింపవలయును. ఈ విధమున విద్య నేర్చుకొనినవారు ఆంగ్లభాషను త్వరగను సులభముగాను నేర్చుకొనగలరు. ఆంగ్లభాష నేర్చుకొన బ్రయత్నించుటకు ముందు విద్యార్థులు దేశభాషా జ్ఞానమును, మత గ్రంథజ్ఞానమును నేర్చుకొని యుండుట అత్యుత్తము. అనంతరము బిల్లాగ్రిమి గారు పాఠశాలలందు విద్యాశిక్షణ ఫలములను వర్ణించిరి.

అనంతరమువారు విశ్వవిద్యాలయ విషయములనుగూర్చి వివరించుచు గత మే మాసమునందు గా|| సర్ జాన్ వాలిస్ గారు వైస్ చాన్సలర్ పదవిని వదలుకొనిరనియు, వారి వెనుక గా|| సర్ పి. యస్. శివస్వామిఅయ్యగారు కె. సి. ఎస్. వి. గారు వైస్ చాన్సలరుగా నియమింపబడినరనియు సర్ ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు కొన్ని మాసములు వైస్ చాన్సలరుగా నియమింపబడిన తరువాత వైస్ చాన్సలరుగా నియమింపబడిన మొదటిభారతప్రముఖులు శివస్వామిఅయ్యగారేయనియు బిల్లాగ్రిమి గారు నూచించిరి. పిమ్మట బిల్లాగ్రిమి గారు విశ్వవిద్యాలయ నిబంధనల యందు మార్పులను సూచించి నూతన విశ్వవిద్యాలయములను గూర్చి వివరించి యుద్ధమునకును విద్యకును గల సంబంధమును యుద్ధవిషయమును నుడివి నూతనముగా పట్టభద్రులైన వారికి తమ సలహా నిచ్చిరి. వారు రాజకీయ విషయములనుసూచించి హిందూదేశ స్వపరిపాలనము కొన్ని సం||ము లైన వెనుక తనంతుల తానే వచ్చుననియు దానికొకట మనము తగియుండు సమయమునకు ముందే వ్యక్తప్రయత్నము లొనర్చుట అందరాని పండ్లకొరకట్టుచాచుటయే యనియు నుడివిరి.

విభుపురము తంలిమాగ్గము:— మొన్నటి తుపానువలన విభుపురమునకును మదరాసునకును గల తంలిమాగ్గ మగి పోయినది.

జూ బు లు.

I

ఆంధ్రసారస్వత మహాసభ, కొత్తూరు

అయ్యో.

ఈనెల 18, 19 వ తేదీలను కొత్తూరుయందు జరుపబడిన ఆంధ్రసారస్వత సభలో కొన్ని తెలుగుమాటల సాధుత్వాసాధుత్వ నిరూపణమునుగూర్చిన తీర్మానమును నుపపాదించుటకై మ|| రా||గిడుగు రామమూర్తిపంతులుగారు రుపన్యాసపీఠముపై నెక్కియుండగా ఆయన కిరువదినిమిషములకాల మిచ్చితిమని యగ్రాసనాధిపతిగారు సెలవిచ్చినారు. అందు మైని కవిరాజు శ్రీపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు నిల్చి యగ్రాసనాధిపతిగారిని “వీరికి ముందుపన్యసించినవారికి 5 నిమిషములు, 5 నిమిషములుమాత్ర మిచ్చియుంటిరే. వీరికేల తమ రిరువదినిమిషములకాల మొసంగవలయును,” అని ప్రశ్నించిరి. దానికి తా మాయనకు ప్రత్యేకముగా నీపాటి యనకాశ మిచ్చితి మనియును, అట్టిచ్చుటకు సభవారి కిష్టముకానియెడల ఆతీర్మానమును వదలుకొనవచ్చుననియు అగ్రాసనాధిపతి చెప్పి మైగా నీలిగా సెలవిచ్చిరి. “మా తీర్మానము నామోదించినను, ఆమోదింపకపోయినను మా కేమియు లోపము లేదు” ఇచట “మాతీర్మానము” “మాకు” అనుపట్ల అగమేమి! ఈతీర్మానము అగ్రాసనాధిపతిగారికిని, ఉపన్యాసకులైన రామమూర్తిపంతులుగారికిని అభిమానవిషయ మైనట్లు మన మెంచ వలసియున్నదా! ఇట్లే యెంచవలసియున్నయెడల తీర్మానము లెన్నగా జర్చింపబడి సభవారి యంగీకారమును పొందకముందే యగ్రాసనాధిపతి దానిగుఱించి యభిమాన పురస్కరముగా తమ యభిప్రాయమును వాక్రమ్యుట, న్యాయ సమ్మతమా? ఆచారసిద్ధమా? నాకుగలిగిన ఈసందేశమును దీర్ప చదువరులను ప్రార్థించుచున్నాను. సభ్యుడు.

II

ఆంధ్రనాటక పరిషత్సభ, గుంటూరు.

అయ్యో!

ఈ గుంటూరుపురంబున కొందరు తెద్రలు నాటకములందు పోటీపరీక్షలు పెట్టునిమిత్తము ఈసభను సెలకొల్పిరి. ఈపరిషత్తుయొక్క అభిప్రాయములు మంచివే. ఇందుల రాబడినుండి ఖర్చులుపోను మిగిలే ఆదాయములో రూపాయకు రెండు అణాలవంతున ఈడారి అన్న దానసమాజమునకు ఇచ్చెదరట. అందరు మెచ్చదగినపనియే. వీరికి భగవంతుడు సహాయపడునుగాక! పరీక్ష ప్రారంభము 1917 వ సంవత్సరము జనవరి 20వ తేదీ. ఇందు హరిశ్చంద్రపాత్రకు 75 రూపాయల సువర్ణపతకమును చంద్రమతిపాత్రకు 60 రూపాయల సువర్ణపతకమును విశ్వామిత్రపాత్రకు 35 రూపాయల సువర్ణపతకమును నక్షత్రపాత్రకు 40 రూపాయల సువర్ణపతకమును కాలకాళిక పాత్రకు 15 రూపాయల రజత పతకమును కంపెనీకి 70 రూపాయల వేలంగిపాల విగ్రహమును బహుమతుల నిచ్చెదరు. పరీక్ష నిర్ణీత గ్రంథము బ్ర||శ్రీ|| బలిశేషలి లక్ష్మీకాంతకవిగారు వ్రచియించిన సత్యహరిశ్చంద్రయము. అందులో పరీక్షకు మూడవ అంకము మొదలు ఆఖరు వరకు. మొదటి అంకము దేవేంద్రునిసభ రెండవ అంకములో హరిశ్చంద్రునివద్దకు విశ్వామిత్రుడు వెళ్లుట, భవము ఇచ్చునట్లు వాగ్దానము చేయుచుకొనుట. మొదటి అంకములోనే విశ్వామిత్రుడు వసిష్ఠుడు పోట్లాడుకొనుట, పండెములు వేసికొనుట, విశ్వామిత్రుడు దేవేంద్రునిమీదను మరకొందరి ఋషుల మీదనుగూడ కోపపడుట, వారిని దెప్పాడుచుట. అప్పుడు ఆతడు రౌద్రాకారమును దాల్చునట. ఆపాత్రమే మూడవ అంకములోకంటె మొదటి అంకములోనే రౌద్రరసము ఎక్కువని వ్రాసిన అతిశయోక్తి కానేరదు. ఆతని నిజరౌద్రాకారమును జూడవలెన్న మొదటిఅంకములోనే చూడవలెను. ఈ పాత్రకు బహుమతిగూడ నున్నదికదా? అట్టితటి మొదటి అంకము లేకుండుటకు కారణ మూహింపజాల వున్నాను. రెండవ అంకము లేకున్నను లేకుండ వచ్చుగాని మొదటి అంకము లేకుండుట బాహ్యుకు ముక్కులేకుండ చేసినట్లే. పుస్తక మంతయు గాకున్నను రెండవ అంకముగాక తక్కిన దంతయు పరీక్షకు పెట్టియుంచవలసినదని సాహసించి వ్రాసినందులకు నన్ను తమింతురు గాక! మొదటి అంకము లేకున్న విశ్వామిత్రపాత్రలోపాలోపములను కనుగొనుట కష్టముగా నుండవచ్చును. అదియును గాక భాగుగా నాటకమును ప్రసర్పించిన సమాజమువారికిగూడ బహుమాన మున్నదికదా! మొదటి అంకములో చాలా పాత్రలున్నవను. చాలాపాత్రలు ఒక్కసారి నాటకకాలా రంగముమీద నున్నపుడు వారి కట్టుదిట్టములను, చాకచక్యమును కనిపెట్టవచ్చును. ఈ గ్రంథకర్తగారగు లక్ష్మీకాంత కవి గారు ఈ సభ కార్యదర్శులలో నొకరు. నేను వ్రాసినది అన్యభౌతలంపక సభావిద్యాహులకు తెలిపి మొదటి అంక మైనను పరీక్షలకు కేర్పడుదని నమ్మున్నాను. ఒక ఆంధ్ర నాటక సమాజసభ్యుడు.

వరదలు - ఆంధ్ర పత్రిక నిధి.

(0)

నిన్నటి సాయంకాలమునకు వసూలు	5380-11-4
నేనువరపు రామదాసు పంతులుగారి చెక్కు	50-0-0
ములుట్లకు ఆచ్యుత రామయ్య గారు ప్లేడరు కాకినాడ	25-0-0
శ్రీరాజా కస్తూరమ్మ బహద్దరుగారు కిల్లంపూడి జమీందారీగారు	50-0-0

మొత్తము 5455-11-4

విషయానుక్రమణిక.

ఆంధ్ర సారస్వత మహాసభ	2
కృష్ణ వరదలు, బ్రహ్మపుర స్వరాజ్యపతి	3
చెన్నపురి శాసనసభ, నిన్నటి తుపాను	4
విశ్వవిద్యాలయము	5
ప్రధానవ్యాసము	
స్నాతకులకు బోధ	6
మదరాసు తుపాను	7
బరోపా మహాసంగ్రామము	
విశేషతంత్రీవార్తలు	8
దేశీయతంత్రీవార్తలు	9
స్థానిక వార్తలు	10
ఇంగ్లీషు తంత్రీవార్తలు	11-12
వృత్తాంత శీర్షికలు	13
ఓంగ్లీషు తాలూకా గ్రంథాలయ మహాసభ	14

ఆంధ్ర పత్రిక

1916 సం॥ నవంబరు నెల 24-వ తేది

శుక్రవారము.

స్నాతకులకు బోధ

మన విశ్వవిద్యాలయ పట్టపరీక్షలలో తేదిన స్నాతకులకు నిన్నటి సాయంకాలము ననాబు ఇమన్ - డిల్ - ముల్క్ బహదూరు సయ్యద్ హుసేన్ బిల్లామి సి. ఐ. ఇగారు హితబోధయిన ద్విది. వీరు 1844వ సంవత్సరము అక్టోబరు 18 వ తేదిని గయానగరమున ఉత్తమ కుటుంబమున జన్మించిరి. నేటికి వీరికి 72 సంవత్సరముల వయస్సును బిల్లామి ఇందువలన స్పష్టము. వీరు సంఘములో ఉత్తమ పదవులన్నిటిని ఆక్రమించియుండిరి. వైద రాబాసు ననాబుగారి ఆంతరంగిక కార్యదర్శిగా నుండి అచ్చట విద్యా శాఖాధికారులై 1907 మొదలు 1909 వ సంవత్సరము వరకు వీరు ఇండియా కార్యదర్శిగారి సభయందు సభ్యులుగా నుండిరి. వీరియనుభవ మందుచేత సామాన్యమైనది కాదు. ఇట్టివారిని మన విశ్వవిద్యాలయమువారు గౌరవించి నందులకు మనము సంతసింపవలసినదే. కాని జీవితమంతయు అధికార పదవులలో గడపినవా రగుటచేతను నూతన వికాసాంశము లే దేశమున తలయెత్తుటకు పూర్వమే వ్యాఖ్యము సందినవా రగుటచేతను వీరి హితబోధ ప్రాతకాలమువారి హితబోధగా పరిణమించింది కాని కాలానుగుణముగు హితబోధ కా లేదు. సహజముగానే వీరు ప్రస్తుతపు విశ్వవిద్యాలయ పద్ధతులు ప్రబలకమున్న దేశమున నుద్భవించిన మహా పురుషులనంటి వారలు ఈ విశ్వవిద్యాలయము లేర్పడినపిదప నుద్భవిల్లేదని యొక గొప్ప సిద్ధాంతమును వ్రాసి పెట్టివారు. సర్. టి. మాధవరావు, సర్. కె. శేషాద్రి అయ్యరు, శ్రీనివాస రాఘవయ్యంగారు, సర్. టి. ముత్తుస్వామి అయ్యరు, సర్. భాష్యమయ్యంగారు, సర్. శంకరనాయరు, రామమోహను, ద్వారకనాథ్ రాన డే ఇత్యాదులందరును విశ్వవిద్యాలయముల పూర్వయుగమువారినియు వారికి సరిపోలువారు విశ్వవిద్యాలయయుగమున కనుపట్టలేదనియు వక్కాణించిరి. అందుకు వారు విశ్వవిద్యాలయ పద్ధతి క్రింద పరీక్షలు మిక్కుటము లగుటయు పరభాషాధారక బోధ తప్పక పోవుటయు కారణములనుటను స్పష్టముగానూచించిరి. ఇంతటితో వారు ఆగినవారు కారు. మన ప్రాథమిక విద్యాలయములు సంతృప్తికరస్థితిలో లేవని అచ్చటనుండియు ప్రజాసామాన్యాలకులముల కలిగించుటయవసరమనుటనునొక్క తెలియజేసిరి. పూర్వపు చాతశాలలును మక్తాబులును విద్యాభ్యాసమునకు ప్రజాసామాన్యమునకు బీదలు ధనవంతులను విభేదము లేక మిక్కిలి యుపయోగకారులుగా నుండిన వనియు వానిపద్ధతి నవలంబించి పాశ్చాత్యపద్ధతిలోని గుణముల నందుకోజేర్చి పనిచేయుట యవసరమనియు వాకొనిరి. దేశభాషల పక్షమునను దేశ సంస్థల పక్షమునను నింత వివరించియు గూడ బిల్లామిగారు కర్ణుని విశ్వవిద్యాలయ శాసనము క్రింద ప్రాత యవగుణములు నశించిపోవు చున్నవను భ్రమయందు పడుట శోచనీయము. ఒక్క నిదర్శనము. ప్రాత ఎఫ్. ఏ. పరీక్షయొక్క ఫలములను ప్రస్తుతపు ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షలను పోల్చి అందుకంటే ఇందు తేరువారి సంఖ్య హెచ్చయినదనియు దీనినిబట్టి పరీక్షాగుణము తగ్గుచున్నదని ఎంచవలెననియు అట్లు తగ్గించుట న్యాయము కాదనియు మున్నగువాతలన్నియువ్రాయుచున్నారు. ఇది యెల్లయు విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహకుల పక్షపు న్యాయవాది చేయవలసిన వాదముగా దోచుచున్నది గాని సయ్యద్ హుసేన్ బిల్లామి వంటివారు చేయవలసిన వాదముగా లేదు. మెట్రిక్యులేషను పరీక్ష ఏల ఎత్తివేయబడినది? క్రొత్త పద్ధతి ఏల నెలకొల్పబడినది? మెట్రిక్యులేషనులో పరీక్ష బరువు ఎక్కువగా నుడిగదనియు అనవసరముగా విద్యార్థులు పరాజితు లగుచుండి రనియు వారు విద్యాలయములో చూపునట్టి యభివృద్ధియు పరీక్షలో కనుబరచు ప్రతిభయు రెండును గణనలోనికి తీసికొనినయెడల అప్పులైనవారు ఉత్తీర్ణులగుటకు ఆటంక ముండదనియు ఆలోచించి కదా నూతనపద్ధతి ప్రచారములోనికి తేబడియెను. అట్టి సమయమున ఎఫ్.ఏలో 680గురు తేరినచోట ఇంటర్మీడియేటులో 686 గురు తేరినారనియు ఎఫ్. ఏలో 1087 గురు తేరినచోట 1241 గురు తేరినారనియు వ్రాసి నూటికి 74 గురు తప్పినను తప్పిదము గాదనుట మాకుం జూడ విచిత్రసిద్ధాంతముగా తోచుచున్నది. అయిన ననాబుసయ్యదు హుసేన్ బిల్లామిగారి యుద్ధనుండి ఇంతకంటెను నెక్కువ దార్ధ్యమునకై యెదురుచూచుట పొరబాటగునేమో. పౌరస్త్వ విద్యావ్యాపనకు విశ్వవిద్యాలయమువారు చేసిన ఏర్పాటులను స్థాపించిన పట్టములను మనవారు, ముఖ్యముగా మహమ్మదీయ సోదరులు, వినియోగించు కొనలేదని

చేసిన విమర్శయు వైవాతలతో సమానముగనే యున్నది. పండితులు, శిరోమణులు, మాల్వీలు అగుటవలన మనవారి గౌరవమైనను హెచ్చుమార్గములున్నయెడల సమాటయనినను బాగుండును. ఐ. సి. ఎస్.లకు ప్రత్యేకోద్యోగములు దాచిపెట్టబడుచున్నవి గాని పండితులు, శిరోమణులు, మాల్వీలు కావలసివచ్చినచోటగూడ వారింకొకని పంచబట్టియే జీవించవలసి యున్నారు. వారికి అముఖ్యస్థానమే గతిగాని ప్రముఖస్థానము గతి కానే కాదు. తమ ప్రత్యేక పరిస్థితులచే ఇండియా కార్యదర్శి సభలో సభ్యత్వము న కెక్కిన బిల్లామిగారు ఇట్టి సందర్భములలో తమ సోదరులందరును ఉత్సాహము చూపి మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయపు మాల్వీలు కావలసినదనిన నేమిఫలము కలుగునో మా కర్థమగుట లేదు. విద్యార్థులలోని అల్లుడులను గురించి వ్యవహరించు నప్పుడు గూడ బిల్లామిగారు విసుగుచెందిన ముసలియాతని బామముడినే కనుపరచినారు. కాని స్వతంత్రభావబలమును స్పష్టికరించలేదు. విద్యార్థులను ప్రాత ఆక్సుఫర్డు కేంబ్రిడ్జి పద్ధతులనో మన ప్రాత కోదండము కుర్చీ పద్ధతులనో శిక్షించ వలసినదని వీరు చేయు సలహా ఇరువదియవ శతాబ్దమున నేమాత్ర మామోదమును బడయునో మేము వివరించి వ్రాయ నవసరములేదు. బిల్లామిగారు స్నాతకులకు రాజకీయాదర్శములను గురించియు ముచ్చటించువారై నిజముగా స్నాతకబోధసమయ మీ పనికి ఉచితమైనది కాదు. అందులోను వీరు చేసిన బోధ జీవితములో ప్రవేశించువారల కేమాత్రమును పనికి వచ్చునది కాదు. మన స్నాతకులలో ననేకులు ఇంకను విద్యాభ్యాసముననే కాలము గడపునట్టి వారుండురు. తక్కుంగలవారు పొట్టబోసికొను ప్రయత్నము ప్రారంభించువారై యుండురు. ఇట్టివారిని ఈ బీదదేశమున నావికానైర్యవ్యయమున కున్న సాయము చేయుమనుటగాని యుద్ధముగమున భాగము కైకొను డనుట గాని అప్రస్తుతప్రశంస గాక వేరుకాజాలదు. బిల్లామిగారు స్వపరిపాలనను గురించియు ఎవ్వరిమాటలనో కరవుబెట్టినారు. మన యశావనులు చందమామను త్రెచ్చియాయుడని రొదపెట్టరాదట! పరిణామము క్రమేపి జరుగున దట! మనలోనే లక్షలోపము లున్ననట. ఇవన్నియు తీరినప్పుడు మనకు రాజకీయ విముక్తి కలిగి ఏదో యొకవిధమైన స్వపరిపాలన యబ్బునట! ఇందుపై గూడ విమర్శ వ్రాయవలయునా? ఈ యభిప్రాయములను ఇరువదియవ శతాబ్దమున సరకుచేయనైన తగునా?

మదరాసు తుపాను.

ఈ సంవత్సరము మన దక్షిణ రాజధానికి మహాత్పాతముల సంవత్సరముగా నున్నది. కృష్ణా వరదలు తుంగభద్రా వరదలు మొట్టొక ఆంధ్రదేశమును ముంచివేసినవని దుఃఖించుచుండ గనే ఈ నగరమును ఇందుకు దక్షిణమున కొంత దూరము వరకును అనామాన్యమైన తుపానుచే పీడింపబడినవి. ఇప్పటికి చేరియుండు వార్తలను బట్టి ఈ తుపానులో ప్రత్యేకముగా ప్రజల కెంత నష్టమైనదియును మదిపువేయుటకు రాదు. క్రమక్రమముగా గాని సంగతులు తెలియరావు. అయిన నిక్కడికి తెలియవచ్చిన సంగతులే గట్టిగండెలను గరిగించునట్టివిగా నున్నవి. ఈ నగరములో బుధవా

రమురాత్రి విసరిన ధుంధూమారుత మునకు స్వా
నుభవముచే తల్లడిల్లిన ప్రజాంధోళనము నట్లులుం
తము. విరిగిన కిటికీలు చెదరిన పూలచెట్లు ఎగిరిన
వస్త్రములు వీనినన్నిటి నొక్కవైపున వదలు
నము. వీనికంటెను నెంతో యెక్కుడగు భీభత్సము
ఈ నగరమున సంభవించినది. దారులలో పడి
పోయిన చెట్లు అట్టే పడిపోయినవి. అవి పడుటలో
తెగిన తెలిపోను తంత్రులు ట్రాముతంత్రులు
కకావికలై పడియుండుట ననేకులు చూచియున్నా
రు. రేవులోజరిగిన కోలాహలము గుండె బ్రద్దలు
చేయు చున్నది. ఒక్క దీపస్థానము (త్రేలు
హాసు) తుట్రగా కొట్టుకొని పోయినది. అందులో
పనిచేయుచుండిన మువ్వరలో నొక్క శుమాత్రము
దేవుని కరుణచే తప్పించుకొన గలిగినాడు. అతని
తోడివా రిరువు రిప్పటికి తేలలేదు. బందరు సంత
రక్షి కుడ్యము 15 అడుగులు పూర్తిగా చెదరి
పోయినది. ఇక బందరులో నట నట పడవలమీద
ను బిడ్డలమీదను నుండిన సామానుగతి చెప్పు
టకే విలులేదు. బేళ్లు బేళ్లే సముద్రములోనికి కొ
ట్టుకొని పోయినవి. భూమి సీమెంటుతో నాటబ
డిన రైలులు లేచి అటునిటు గాలిలో పారాడినవట!
అరులక్షల నష్టము కలిగినవట. చెదరిన ప్రాంతముల
సరిచేయుటకు రెండు సంవత్సరములు పట్టునట.
నాడే దక్షిణభింజియా మెయిలుబండి పాకాలవద్ద
గాలికి కొట్టుకొనిపోయి పడిపోయినవట. ఈవర్ణన
యంతయు వినవారలకు ప్రళయము మనవై బడి
నదాయేమి యనుభయము జనింపకపోదు. అయిన
నేమి చేయవచ్చును. ఆసర్వనియామకుని అనుజ్ఞ
యెనుట తలమొగ్గవలసినదే కాని మహాసత్వయు
తంబగు మానవయంత్ర మెద్దియును ప్రతిఘటించి
నిలువజాలదు గదా! ప్రభుత్వ స్థానమునకు నిప్పటి
తుపాను తాకిన ప్రాంతమంతయును మిక్కిలి దగ్గ
రనే యున్నది కావున నిందువిషయమున నై
నను సత్వరముగా సంగతులు తెలిసికొని తగిన
ప్రతీకారము లొనర్చుటకు ప్రభుత్వమువారు పాటు
పడుదురు గాక యని కోరుచున్నాము. తీరభూమి
నెన్ని గ్రామము లీ తుపానున కెంత యలజడి బడి
నవ్రా శీఘ్రకాలముననే తెలియవచ్చును గాక
యని ఎదురు చూచుచున్నాము.

అభిసీనియాలో కుట్ర.
జర్మనీవారు మిత్రమండలిని కేధించుట కొరకు యుద్ధ
మునకు ముందే ఏర్పరచిన కుట్రలు ఇంకను ఇప్పటికిని బయ
లుపడుచుండుట చిత్రము. అభిసీనియా ఈజిప్టునకు దక్షిణము
న ఆఫ్రికాలోనుండు దేశము. అచ్చట మిత్రమండలికి సంబం
ధించిన రాష్ట్రముల ప్రతినిధులు కొందరున్నారు. వారిని చం
పవలసినదని యొక యేర్పాటు చేసినవారట శత్రు వర్గ
ము వారు. అభిసీనియా స్వదేశ జులలో కొంత
తక్కువ దగ్ధావారిని చెవులువిజచి ఆ పని కి పురి కొల్పి
నారు. ఇటాలియా ప్రతినిధి మందరమువద్ద పోట్లాట ప్రారం
భించినారు. ఇటలీయంత్రపై గుండు పారినది. అని తప్పినది.
అభిసీనియామంత్రి తమకీ అల్లరిలో భాగము లేదని తుమాపణ
చెప్పకొనుటకు వచ్చినాడు. కాని జర్మనీ కుట్రకారులు ఊర
కుండలేదు. అభిసీనియా చక్రవర్తి నే వలలో నేసికొనినారు.
అతని కొక మహమ్మదీయకన్యను కట్టిపెట్టినారు. ఆమె తు
క్కి-పక్షపాతి కాబోలు. ఆమె ముఖముగా జర్మనీ తన బలము
చక్రవర్తివద్ద హెచ్చించుకొన తలపెట్టినది. కాని దేశము
లోని ప్రముఖు లీ పనిని సాగనియ్యలేదు. వా రెల్లరు నేకమై
చక్రవర్తిగారిని పదభ్రష్టుని చేసినారు. మిత్రమండలి పక్ష
పాతి యగుటఫారిజుమారుని చక్రవర్తి నొనర్చినారు.
కాని పదభ్రష్టుడైన చక్రవర్తి తండ్రి సామాన్యుడు గాడట!
అతనిద్వారా అల్లరులు పాడగట్టవచ్చునట! అభిసీనియా
మూలకముగా ఈజిప్టులో కలవరము కలిగించవలయు నని
కాబోలు శత్రువుయొక్క యుద్దేశము. ఇట్టి యుద్దేశము
లెక్కడపాగును. ఈపిల్లయల్లరులచేతవా నేటి మహాసంగ్రా
మ దావానలసముద్రమున నీది దాటజూచుట!

దేశీయ తంత్రీవార్తలు

(౧)
[మా విలేఖకుల వద్దనుండి]

సింలా

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధవార్త.

ధిల్లీ, నవంబరు 28:— 18 తేదీనాడు ఇండియా కా
ర్యదర్శిగా రంపిన ఈ క్రింది తంత్రీవార్త రాజప్రతినిధి గారి
కందినది.

బ్రిటిషు వైస్ర్యములు బ్యూమాంటు హేమెలన కీశాన్య
భాగమున విశేషభాగము నాక్రమించుకొని బ్యూకోర్టును
దాటి యుత్తరమునకు బోయెను. ఆంకరునకు దక్షిణమున గ్రాం
డుకోర్టువరకు గూడ బ్రిటిషు దళము లాక్రమించుకొనినవి.
18 వ తేదీనుండి 6982 గురు శత్రువులు బందీకృతులైరి.

ఫ్రెంచిరణరంగమున డియూమాంటి కోటను పట్టుకొ
నుట కొక ప్రచండ ముట్టడి తప్ప మరేమియు ముఖ్యమైన
సంగతులు జరుగలేదు.

గెలీషియాకు ఆగ్నేయ మూల నిదరలో శత్రువులా
క్రమించుకొనిన స్థలములనుండి రష్యన్లు వారల తరిమివేసిరి.
మంచు విశేషముగా వురియుటవలన రాధారులేమయు బా
గులేవు. దక్షిణ బ్రాన్సిల్వేనియా రణరంగమునుండి కొండమా
ర్గములదాటి జర్మను ఆస్ట్రీయను దళములు వల్సావియను పల్లపు
ప్రదేశములలోనికిబోయి, మైర్నాఫ్రెయూర్ యుద్ధానంతరము
డియూగిల్దూటుల మధ్య రుమేనియను వైస్ర్యములను భయం
కరయుద్ధమున నోడించి ఆరోస్వాక్రయోవాల రెయల్వేమార్గ
మును జేరిరి. మరియు కోటరు టర్కరాధారికి దక్షిణముగా
బోయి గాలిమానెష్టిని దాటి నూయిసికి బోయిరి.

మొనాస్టీరు నాక్రమించుకొనుటలో ఫ్రెంచి సెర్బి
యను వైస్ర్యములు విశేషవిజయము నొందినవి.

హ్యూమానీటీరమున తా మాక్రమించుకొనిన స్థలమును
దృఢపరచుకొని బ్రిటిషు వైస్ర్యములు ముందునకు నడచుచున్నవి.

II

ధిల్లీ, నవంబరు 28:— 21 వ తేదీగల ఈ క్రింది తంత్రీ
వార్త హిందూదేశ కార్యదర్శిగారి యొద్దనుండి రాజప్రతినిధి
గారికి వచ్చినది.

ఆంగ్ల పరాసు రంగములు.

ఆంగ్ల పరాసు రంగము లందు ఫిరంగి యుద్ధము తప్ప
విశేషము లేమియు లేవు.

ఇటలీ రంగము

ఆస్ట్రీయనులు కారోస్పర్థముపై ఇటలీవారి స్థానము
లను ముట్టడించి ఒక కందకమును మాత్రము పట్టుకొనిరి. ఇతర
స్థలములందు వారిప్రయత్నము లన్నియు వ్యర్థమైనవి.

రుమేనియా రంగము

ఒరోస్వాక్రయోవాలయందు జర్మనుల విజయమును
గుర్చి యేమియు దెలియరాలేదు.

బొల్గాను రంగము

సెర్బియనులు మొనాస్టీరునదాటి శత్రువులను వెంబ
డించుచు ఈ త్తరమునందున్న కొన్ని గ్రామములను పట్టుకొనిరి.
సెర్బియను మేసిడోనియానుం దతిపురాతనస్థానముగు మొనా
స్టీరును మఱుల నశపఱచుకొనుటకు మనము గర్వింపవలసి
యున్నదని సెర్బియనులు ప్రకటించిరి.

వగ్నాపాతము.

సిప్టా, నవంబరు 28:— నేటి దినముదయము 2 గంటల
కొక తుపాను బంగాళాఖాతమునుండి మదరాసు సామీప్యము
న దేశములోనికి వ్యాపించినది. తంత్రీమార్గము విచ్చిన్నమగు
టచే వగ్నాపాతసమాచార మింకను తెలియకలసి యున్నది.
అయినను మదరాసులో నాలుగుఅంగుళములును, నెల్లూరులో
3 డుఅంగుళములును కడపలో ఒక అంగుళములును వర్షించిన
టుల తెలియుచున్నది.

దక్షిణ హిందూస్థానము.

స్వరాజ్యసమితి శాఖలు.

రాష్ట్రీయకార్యదర్శి.

ధర్మవరం, నవంబరు 24:—ధర్మవరం, మంట్రిమడ్డి, శే
రూరు, గొట్లూరు, రామగిరి పురములందలి స్వరాజ్యసమితి
శాఖలు గాడిచెల్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారిని ఆంధ్రరాష్ట్రీ
య కార్యదర్శిగా నెన్నుకొనెను.

మైసూరు వార్తలు.

బెంగళూరు, నవంబరు 28:—మైసూరు విశ్వవిద్యాల
యపు సెనేటు సభయందు మరియిద్దరు సభ్యులు నియమింప
బడిరి. వారిద్దరును సంస్థానమునందు విద్యాభివృద్ధి నభిలషిం
చువారు. ఇద్దరును తమ తమ జాతీయప్రతినిధులు! మైసూరు! డే
ప్రూటీ కమిషనరు కె. మాధనుగారును, మైసూరు శాసనని
ర్మాణ సభికులు ఎం. బసవయ్యగారును ఈనూతన సభ్యులు
గా నుండుట సంతోషకరము.

తుముకూరు డెప్యూటీ కమిషనరు కె.చాండిగారికిక్రిస్ట
మసు, క్రొత్త సంవత్సరాది సెలవులతో 15 దినము లధికముగ
సెలవీయబడెను.

శివగిరి రాణిగారి మరణము.

తిరునల్వేరి, నవంబరు 28:—శివగిరి రాణి చాల కాలము
నుండి వ్యాధిగ్రస్తురాలై యుండి ఈ ఉదయము కాలధర్మము
నొందినది. ఈమెకుమారుడును రాజును రెండు సంవత్సరముల
క్రిందట చనిపోయెను. పుత్రవియోగమును, కేసుల వలని బాధ
యు ఆమె మరణమును క్రిష్ణముగ గలిగించెను. ఆమె యుద్ధ
మునకు సామ్యు విశేషముగా నొసంగెను.

బెంగళూరు వార్తలు

బెంగళూరు, నవంబరు 28:—గత ఆగష్టు 4 వ తేదీని
గా॥ కాబ్ గారి నూచనమువలన బెంగళూరులోని క్రైస్తవ
దేవాలయములందు ఇంచుమించుగా పా 352-11-10 మొత్త
మును గూడజేసి జర్మనీలోని బ్రిటిషు ఖైదీల యుపయోగము
కొఱకు డెర్మికి పంపిరి. ఆ మొత్త మందిట్లు డెర్మినుండి
ఉత్తరము వచ్చినది. ఈ సామ్యును ప్రస్తుతము పట్టుకొనబడిన
ఖైదీలకు వినియోగించి వారికి తోడ్పడుదుమని డెర్మిలోని
వారు వ్రాసిరి.

బొంబాయి

తలకుగారు “మెయిలు” పత్రికపై కేసు తెచ్చుట.

పూనా, నవంబరు 28:— బొంబాయిగార్ల తలకుగారు
“మదరాసు మెయిలు” సంపాదకున క్రింది నోటీసునంపిరి.
నవంబరు 10 వ తేదీనాటి “మదరాసు మెయిలు” దినపత్రిక
లో నాల్గవ పేజీయందు “తలకుఅపిలు” అను పేర్ల క్రింద
వ్రాయబడిన యుపసంపాదకీయములో నామక కొన్ని నిం
దార్జములగు వాక్యములు వ్రాయబడిన సంగతి నాకు తెలి
యజేయబడినది. అందు విశేషభాగము నక కలంపైనుపికో
లుగారు వ్రాసిన “హిందూదేశమునం దలజడి” Unrest in
India అను పుస్తకము నాధారము చేసికొని వ్రాయబడిన
టులున్నది. ఆపుస్తకములోనా కొన్ని యసందర్భపు వాక్య
ముల వ్రాయుటచే నేను వానిపై లండనునగరమందలి,
కింగ్సుబెంచి డివిజనులోని యుత్తమ న్యాయ స్థానమున
మాననస్తాభియోగమును దెచ్చిలినని నీవెలుగుకుండ వచ్చును.
ఆదావాయింకను వాయిదాలోనే యున్నది. అట్టి సందర్భము
లో నీవు మఱుల నటువంటి యమర్యాదపు సంగతులనే ప్రక
టించు అసందర్భముగను ఆ న్యాయముగను ఉన్నది.
నేనీసంగతిని త్వలోనే నాన్యాయవాదులకు చెప్పి నారు
చెప్పినటుల నడచుకొన నున్నాను. ఈలోపల నీవ్రాసినవలన
గలిగిన సందర్భాసందర్భముల నెఱిగి నీవు తగ్గువైన దిద్దు
బాటులచేసి కొనుటకును మానుటకును నీవాలోచించుకొను
ట కీ నోటీసును నీకంపితిని!!

ప్రొఫెసరు రామమూర్తిగారు

ఇండియన్ హెరక్యులెస్ అనగా భారతీయ
భీముడు అని ప్రసిద్ధిజెందిన కోడి రామమూర్తి
గారు నవీనచమత్కార విద్యాప్రవీణులగు నూర్గురు
మందితో చెన్నపురికి విచ్చేసి శ్రీ పెంట్లాను
ప్రభుప్రభిగార్ల ఆదరణక్రింద 1916సం॥ డిశం
బరు 6 వ తారీఖునుండియు రెండు వారములు
చెన్నపురి ఎస్టేనేషనునందు ప్రదర్శన విచ్చేదరు.
ఆ నాడు శ్రీవారలు కూడ దయచేయుదురు. ఆ
నాటి సామ్యు మద్రాసు యుద్ధనిధి కియ్యబడెను.
ఇకను వీరు ఈప్రాంతముల తమ ప్రదర్శనమును
జరుపరు. టిక్కెట్లు, మద్రాసు వెస్టు అందుకో,
వారివద్ద దొరకును.

ఎర్రవా మహా సంగ్రహము

మరల జర్జనుల దురాగతము-బ్రిటానికా వైద్యశాలానాకను ముంచుట

బ్రిటిషు రాయలు నాకాదళశాఖ-ప్రభుమంగళానుము

0000000000000000

బాల్కనురంగము-సెర్బియావారి పురోగమనము

0000000000000000

రుమేనియారంగము-వాల్చియాపరిసరము విషయస్థితి.

1916-17

(రైటరు ఏ జి సి.)

ఇంగ్లాండు

ఒక ఆసుపత్రి నాక ముంచబడుట.

లండను, నవంబరు 22:-“బ్రిటానిక్” అను ఆసుపత్రి నాక నవంబరు 21 వ తేదీన గనికి సగిలియో లేక టూర్బిడో వలన చెప్పబడిన మునిగినది.

తరువాతివార్త.

లండను, నవంబరు 23:-“బ్రిటానిక్” నాకాయందు ఎవ్వరికిని గాయములు తగలలేదు.

జలాంతగములు ముంచుట.

లండను, నవంబరు 23:-“బ్రిటానిక్” అను ఆసుపత్రి నాక సెలొనికాకు పోవుచుండెను. దానియందు ఉపచారిణులును, వైద్య సేవకులు నుండిరి. జీవీవియెద్ద రెండు సముద్రాంత గ్రాములు దాని నెదుర్కొని ముంచివేసినవి. దానిలోనివారి కెవ్వరికిని గాయములు తగలలేదు.

రన్నిమకగారి ఏర్పాట్లు.

లండను, నవంబరు 23:-ఆహారపదార్థము అధికముగా పాజువేయ కుండుటకును, చక్కెర ఉపయోగమును తగ్గించుటకును రన్నిమకగారు రెర్పాట్లు చేసిరని ప్రకటింప బడినది.

మంత్రివర్గమువారి సభలు.

లండను, నవంబరు 23:-మంత్రిమండలివారు వేరువేరుగ ఆంగ్ల దేశపు ముఖ్యపట్టణములకు బోయి ప్రజా సమావేశములను జరుపుట కేర్పాట్లు చేయబడినది.

రాబర్టు సెసిల్ ప్రభువు బ్రిష్టల్ పురమునందును, లెన్సాంటుగారు ఎడిన్ బర్గునందును, మెక్లిన్లెడ్ గారు లీసెస్టరునందును, కర్జుంగారు లివర్పూలునందును, సామ్యుయెలు గారు న్యూకాస్టిల్ పురమునందును, హెండ్లెస్సు గారు నార్తంప్టోక్ పురమునందును సభలు జరుపుదురు.

ఫ్రాన్సు

ఆంకరునదివద్ద బ్రిటిషువిజయము

రాయలు నావిక శాఖవారి పరాక్రమము.

లండను, నవంబరు 23:-18-వ తేదీన రాయలు నావిక శాఖవారు విశేష విషయస్థితియందు జూపిన పరాక్రమమును వైటరుసంఘము హెడ్కౌంట్లర్ను విలేఖకుడు విశదముగ వర్ణించియున్నాడు. వారిలో ననేకులు ఇంగ్లాండు నందలి ఉత్తరదేశములు. ఆంకరునది సమీపమునందును తమ కందకములవిడచి, ఉదయము దట్టమైన మంచుకురియు చుండగా ఎనిమిది అడుగుల ఎత్తునను నలువదియడుగుల పరిమాణమును గలిగిన ముళ్ళతీగె యావరణము నీలుగాదాటి జర్జనుల కెదుటి రంగము నాక్రోసించిరి. అంతటనా సమీపముననే బూట్లకొరకొండవద్ద నుండిన జర్జనులు మూడుముఖముల నుండి వారిపై దగ్గివన్న మును కురిపించిరి. ఆ నావిక శాఖవారు లులన్న కైకి బోవుచుండిరిగాని యిరుప్రక్కల శత్రువులచే నాక్రోసింపబడిరి. అంతట వారిదిగరలో జయించియుండిన కలదకుములో దాగియుండిరి. వారిని కాపాడుటకు రాత్రినను సుముకు నాయుధములను మోటరు లంపబడినవి. అందులో నొకటి సర్వసంపూర్ణ కొండనెక్కి వాయుగు తావును సమీపించును. అంతట జర్జనులు కయవడి తెల్లజెండానెత్తి పరాభయ మొనరకముగ బొంతులను జూపిరి. మరునాడు నావిక శాఖవారు శత్రువులపై కురికి పదియేడు వందలయంద శత్రువులను బంధి కృతులుగా జేసిరి.

నాకా విమానములు

లండను, నవంబరు 23:- 22-వ తేదీన మన నాకా విమానములు జీబ్రగ్గమీద దాడినలిపి డిస్ట్రాయరులమీదను నావలమీదను బొంబులు వేసెను.

ఎడతెగని ఫిరంగియుద్ధము.

పారిసు, నవంబరు 23:-నిన్నటి సాయంకాల మీ క్రిందిన ప్రమానము వచ్చినది. రణరంగమునందు విశేష భాగము నందును, ముఖ్యముగా వాక్సు, డోనామంటులవద్దను ఫిరంగి యుద్ధము ఎడతెగకుండ జరుగుచున్నది.

శత్రువుల దాడి

బ్రిటిషు ఆకాశవిమానముల యుద్ధము.

లండను, నవంబరు 23:-జనరలు సర్ డగ్లసు హేగుగారు నిన్నరాత్రి యిటుల చెప్పిరి:-నిన్నరాత్రి మోర్టారులైచి ముట్టడి భయంకరముగా సలిపిన పిమ్మట శత్రువులు పైటిసయాంటు ఎలికి ఆగ్నేయమున నుండు మన రణరంగముపై రెండుమారులు దాడివెడలిరి. 26 గురు పైనికులు కన్నించుచున్నారు. మన విమానములు రెండున్నెవ్వేనును ఆచటి ఎగుమతి వస్తువులను తాకినవి. మన యంత్రములు మరలినవి.

జీబ్రగ్గమీద విమానముల దాడి.

లండను, నవంబరు 23:-నవంబరు 22 వ తేదీన మన నాకా విమానములు జీబ్రగ్గనందలి విమానశాలలమీదను, డిస్ట్రాయరుల నిలయములమీదను బొంబులను వేసెను. ఒక డిస్ట్రాయరుకు బాగుగా చెబ్బు తగిలినవి. విమానశాలలకు విశేషమగు నష్టము గలిగినది.

లండను, నవంబరు 23:-హెబ్యూలెర్ని సమీపమున ఆంకరునది యిరుపార్శ్వములందును క్రొత్తగా నాక్రమింపబడిన మన రణరంగముపై శత్రువులు తుపాకి గుండ్లను వర్షించిరని జనరలు ఫర్డుగ్లాన్ హేగ్ గారు చెప్పుచున్నారు.

ఇటలీ

శత్రువుల ముట్టమలు

శత్రువులు తరిమివేయబడిరి.

లండను, నవంబరు 23:-ఇటలీయను యుద్ధోగ్గీయ వార్త యిటుల చెప్పుచున్నది. కిటోస్టెస్థి యేమియు బాగులేదు. ఆస్టికోలోయయందు శత్రువులుజేసిన బలహీనపు ముట్టడులనుండి వారిని తరిమివేసితిమి.

బాల్కను

రోమేనియా స్థితి.

లండను నవంబరు 22:- రోమేనియా వాస్తవముగా విషయ స్థితి నొందినది. వెర్సియోరోవా, వల్కె, రాటర్జును కనుమలనుండి శత్రువులు ఒక్కమారుగా రుమేనియనుల మొదటిసేనపై బడనున్నారు. ఈ విషయమున నందరికిని అత్యాతురత గలదు. వలేషియా యొక్క పశ్చిమభాగపు జిల్లాలను క్రయోవాపురమును గూడ వదలివేయవలసి యున్నాడు. మంచిపంటపండు స్థలములలో ముఖ్య భాగము నందు క్రయోవాపురము గలదు. క్రయోవాపురము దామ్యులుకు 30 మైళ్లు ఉత్తరమున నున్నది. ఫొల్కనుహేను ఆ ప్రదేశము మఱుకు వచ్చినయెడల రుమేనియా పశ్చిమభాగము భేదింపబడును.

వలేషియా యందు ఇకముందు జరుగు యుద్ధమునందు రోమేనియనులే జయించుదురని లండనునందలి రోమేనియనులను కొనుచున్నారు. రష్యను సేనలు వలేషియాను జేరుచున్నవి.

గ్రీసునందు మిత్రమండలి విజయము

ఏథెన్సు, నవంబరు 23:- పరాసు నావికోద్ధోగులు ఫిలాప్పినీసును రైలువేడ్డను నాక్రమించుకొనిరి.

బల్గేరియా రాజుగారు.

లండను, నవంబరు 23:-బల్గేరియా రాజు ఫెర్డినాండు గారు కన్స్టాంజుకు వచ్చిరని తెలియుచున్నది.

సెర్బియనుల విజయములు

శత్రువుల నష్టములు.

లండను, నవంబరు 23:- ఒక సెర్బియను ఉద్ధోగ్గీయ ప్రకటన మిటుల తెలుపుచున్నది:- నిన్నటిదివమున సెర్బియనులు తమ ముట్టడులు విజయవంతముగ నెరవేర్చుచున్నారు. బూడిడిమైరీ గ్రామమును ఆరుట్టుప్రక్కలనుండు కొండలను వశముజేసికొని శత్రువులకు విశేషనష్టమును కలుగజేసిరి. మేము 186వ జర్జనులను 300యంద బల్గరులను పట్టుకొంటిమి. మిత్రమండలివారును విజయము లగుచున్నారు.

జర్మనీ

సివిలియనులు సైన్యమున జేర్చుకొనబడుట.

లండను, నవంబరు 23:-బెర్లినునందలి ప్రకటింపబడినది. సివిలియనులను నిర్బంధమున సేనలో జేర్చుకొనుట త్వరపు ప్రకారము 17,60 సంవత్సరములకు ఈడుగల సివిలియనులందఱును సేనలో జేరవలయును. తప్పించుకొనువారు కారాగృహమున నుంచబడుదురు లేక 500 పానుల జూల్కానా విధింపబడును. నవంబరు 25 వ తేదీన రీస్ స్టాక్ జరుగవలెనని ఆకస్మికముగా ప్రకటించిరి.

ఆఫ్రికా

ఆఫ్రికాయాచక్రవర్తి అంతరక్రియలు

వియన్నా, నవంబరు 23:-ప్రాన్సిస్ జోసెఫ్ గారి కళేబరమును నవంబరు 30-వ తేదీన భూస్థాపనము చేయుదురు. 28, 29-వ తేదీలలో ఆశీరవమును హాఫ్ బర్గ రాజస్థానమున నుంచుదురు.

తూర్పు ఆఫ్రికా

శత్రువులు తరుముబడుట

శత్రువులు తుపాకులవిడచి పరుగెత్తుట.

లండను, నవంబరు 23:-తూర్పు ఆఫ్రికా నుండి ఒక బ్రిటిషు ఉద్ధోగ్గీయ సమాచార మిక్రిందిసంగతిని తెలుపుచున్నది. నవంబరు 12 వ తేదీ మొదలు 14 వ తేదీవరకును 400 మందిగల ఒక శత్రుసైన్యము మూడు తుపాకులతోడను, ఎనిమిది మృతుపాకులతోడను ల్యూవెంచీ వద్ద యుద్ధము చేయుచుండెను. 18 వ తేదీన రెండు బ్రిటిషు సైన్యములు ల్యూవెంచీనాక బోవునప్పుడు శత్రువులువారల జూచి తుపాకుల విడచిపరుగెత్తిరి. నలువదియేడుగురు శత్రుపైని కులు చంపబడిరి.

బెల్జియము

బెల్జియము కిప్పము.

అంప్రడామ్, నవంబరు 23:-బెల్జియముదేశము జర్జనులకు ప్రతి నెలకు చెల్లింపవలసిన కప్పమును 400 లక్షల ఫ్రాంకులనుండి 500 లక్షల ఫ్రాంకులవఱకు హెచ్చు చేసితిమని బెల్జియము గవర్నరు జనరలు ఆజ్ఞాపించెను.

స్విడను

టూల్బును నార్విజయనుల సందిగ్ధావస్థ

స్విడను ల చర్య.

స్టోకుహము, నవంబరు 23:-టూల్బును నార్విజయనుల సందిగ్ధావస్థలో నున్నారని తెలుపుచు “డాక్ బ్లాడ్” పత్రిక ఇటుల చెప్పుచున్నది. 1864-వ సం॥ను భయంకర చర్యను జ్ఞాపకముచుకొని స్విడను నార్వేపద్ధతి నవలంబింపబోడు.

బంగళము

కార్మికేలు ప్రభువుగారి యుద్ధోగ కాలము
అధికము జేయగోరుట.

కలకత్తా, నవంబరు 23:—కార్మికేలు ప్రభువు గారి యుద్ధోగ కాలమును మరికొన్ని దినములవరకు సాగింపవలయునని దొరతనము వారిని కోరుటకు కలకత్తా షేరీపు గారికా సభ వా హ్యోనించిరి. ఆ సభ డిశంబరు 1వ తేదీని సమావేశమగుటకు నిశ్చయింపబడినది. షేరీపు గారు కోరిన విజ్ఞాపన ప్రకమున మూర్ఖదాబాదు నవాబుగారు నవాబు హబిబుల్లాగారును, ఎస్.పి. సింహా, సురేంద్రనాథ బెనర్జీ మోతీలాలుఘోషా, సర్ రామ్ బిహారి ఘోషగార్లు మొదలగు నాయకులును, అనేకమంది హిందూ మహమ్మదీయ మహారాజులును, రాజులును, ఇతర శాసన సంఘ సభ్యులును చేరవచ్చుచేసియుండిరి.

బెంగాలువర్తక సంఘము.

కలకత్తా నవంబరు 23:—కలకత్తా మోటారు కిరంగి సముదాయమునకు తగిన పరికరములగుర్చుటకు తగిన చందాల వేర్పాటుపెనదని కలకత్తా వర్తక సంఘము వారు ప్రభులందఱిని గోరగాటర్చుచు మారి సమస్యపెనెవారు సంఘకార్యదర్శి కిటులవ్రాసిరి:—గోగ్రస్తులకును దెబ్బలు తగిలినవారికిని అధిక చికిత్సాసమపాయలు చేయుటయు, పైనికుల కధిక సదుపాయముల గల్పించుటయు, యుద్ధము వలన నేలాగునైన బాధ నొందుచున్న వారికి సహాయము చేయుటయు అన్ని సమయములందును ముఖ్యముగా నీ యుద్ధమందును నవశ్యక కర్తవ్యములు. పానికే చందాలవసరముగా నుండును. ఈవిషయమున జనులందఱి వద్దనుచందాల మూలముగవనూలైన ధనమంతయు నిట్టిసత్కార్యముల కేవినియోగింపఁజేసెను. యుద్ధమునకువలయు సామగ్రినిరాజుగారికి వలయు వైద్యములను సమకూర్చుట కీధనము నుపయోగింపగూడదు. అది దొరతనమువారి పని. అందుచే నీయుద్ధమునకు మేమేమియు సహాయము చేయవలయుదులకు మిగుల చింతిల్లుచున్నాము.

పంజాబు

పంజాబు

పతానుల దోపిడీలు.

లాహోరు నవంబరు 23:—గత కొలది దినములలో పతానులు మూడు పర్యాయము దోపిడీజేసినటుల తెలుపబడినది. అట్టి ఐదో జిల్లాలో మాస్సాను అట్టిలో సమాపమున నొకదోపిడీ జరిగినది. అందు ఎనభండుగురు పతానులుండిరి. ఒకడు పట్టువడియెను. పిమ్మట ఒకటిరెండురోజులలోనే జమానాసంస్థానములో మిర్యాదు వద్ద పరియొకదోపిడీ జరిగెను. అందు 50 గురు పతానులున్నటుల తెలుపబడినది. ఆ దోపిడీ జరుగునపుడు దొమ్మి యుద్ధము జరిగెను. అందు ఒకపతానుడు మరణించెను. నలుగురు గాయములు తగిలినది. మరి కొలదిదినములలోనే గుజ్రానువాలా జిల్లాలో కొట ధవాన్ గ్రామమున నొకదోపిడీ జరిగినది. ఇందును పతానులే పనిచేసియుండిరి. గోపాల దాసు ఖాత్రిగారి యిల్లు ముట్టడింపబడి పెట్టెలును, నగలును తీసికొనబడెను.

ఫెరోజీషాపూరు హత్యకేసు.

లాహోరు, నవంబరు 23:—మొదట ఆమెరికానుండి వచ్చిన వారు 7 గురు ఒక జయలుదారుని ఒక సబు ఇన్స్పెక్టరుని హత్య చేసినందులకు వారికి మరణశిక్ష విధింపబడినది వారిలో నూర్జను అను నతడు పారిపోయెను. అతని నిపుడు పట్టుకొనిరి. ఫిఫ్తకోర్టువారికి మరణశిక్షను ఖాయపఁచిరి. ప్రీటీ హత్యకేసులో వారేయుత్తరపులనుగూడ నియోజెను.

సంక్తయ్యరావుములు.

పశ్చిమోత్తర పరగణాలు

రాజప్రతినిధిగారు క్రొత్తహోల్లను తెరిచుట
అలహాబాదు, నవంబరు 23:—ఈ నెల 27వ తేదీని ఉదయము నెలము రెయిలు బండిలో రాజప్రతినిధిగారు రాదినముననే క్రొత్త హోల్ల భవనమును తెరచెదరు. రాజప్రతినిధిగారును, షెమ్సుద్దీన్ ప్రభ్యిగారును, గౌ. జోషి, ఆనిధేశ్వర ప్రభృతులును లెట్టి నెంటు గవర్నరు, మెయ్యన దొర సానిగారిలతో గలసి దొరతనపు గృహమున భుజించెదరు. 10

గంటల కవటినుండి మోటారుబండిలో బయలుదేరి రాజప్రతినిధిగారు ఆ హోల్లను పర్యవేక్షించుచు పిమ్మట రాజప్రతినిధిగారి పరివారము కలకత్తాకు బోయెదరు. రయిల్వేస్టేషనునకు వచ్చుటయు బోవుటయు సాధికారములు కావు.

ఆకస్మిక మరణము

లక్నో సభ.

లక్నో, నవంబరు 23:—పండిత విష్ణునారాయణ ధరుని మరణమునకును రాయ బహదూరు పండిత అశోక దయాశుని మరణమునకును చింతించుచు లక్నో పురజనలు సభలు జరిపిరి. గౌ. రాజా సర్ ఆలి మహమ్మదులుఖాన్ గారు తమవిచారమును దెలుపుచు మొదటి యుపపాదనమును గావించిరి.

బి. జె. ఘోషగారిపై నభియోగము.

అలహాబాదు, నవంబరు 23:—వారణాసిలో నివసరకు దొరతనమువారి న్యాయవాదిగా నుండిన జోగేంద్రనాథ ఘోషగారు గ్రకమముగా ప్రవర్తించినటుల పర్యాదు చేయబడిన కేసు నేటిదినము అలహాబాదు హైకోర్టులో ముఖ్యన్యాయమూర్తి సర్. పి. సి. బెనర్జీగారి విచారణకు వచ్చెను. ప్రాసిక్యూషను తరపునవచ్చిన వైలిసుగారు మొదట వారోపించిన దోషమేమన ఆపకీలుగారు కోర్టు ఆఫ్ వార్డుస్ వారికి సంబంధించిన రూ 98-14 ల మొత్తమును హరించెను. రెండవదేవున ముద్దాయి రూ 400 ల నవహరించెను. కోర్టు వారివద్ద నుండి రూ 1177 - 14 - 7 లను తీసుకొని అందు తాను చెల్లించిన రూ 65 - 12 ల మొత్తమును తీసివేసి, రూ 712-2-7 లను కోర్టుఆఫ్ వార్డుస్ సంరక్షణలోనుండిన వైలివాక్ రాధాకోయిరి అనునామె స్వంత ఏజెంటున కిచ్చి వేసి మిగతా రూ 400 ల నవహరించెను. ఆ మొత్తమునకొక ప్రోమిసరీ నోటును ప్రాసియిచ్చినటుల ముద్దాయి వాదించుచున్నాడు. కేసు విచారణలో నున్నది.

ఢిల్లీ

హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారి స్వదేశసభ్యుడు

బాంకీపూరు, నవంబరు 23:—రివిన్యూబోర్డుసభ్యులగు మాడ్ గారు హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారి సభ యందు ఆంగ్లదేశపు సభ్యులుగా నుందురు.

మూల్తాను స్త్రీమరు.

బొంబాయి, నవంబరు 23:—మూల్తాను స్త్రీమరు రింగ్లీ షు మెయిలు తపాలుతోడను 300 ల ప్రమాణికులతోడను నిన్నటి దినము బొంబాయి చేరినది. ఆ ప్రయాణికులలో సర్ కృష్ణగుప్తాగారును, సర్ డేవిడుగారును ఉండిరి.

సర్ కృష్ణగుప్తగారు

మాంటేగు ప్రభువుగారును, సర్ కృష్ణగుప్తగారును మెయిలుస్త్రీమరులో నిన్నటిదినము బొంబాయిలో దిగిరి. వారు వెల్లింగ్డన్ ప్రభ్య ప్రభువుల అతిథులుగా నున్నారు.

తపాలా నోటీసు:—ఇంగ్లాండునకు బోవు స్త్రీమరు 27వ తేదీని గాని బొంబాయినుండి బయలుదేరుదు. అందుచే 25వ తేదీనాడు ఇంగ్లాండునకు బోవలయు రిజిస్టరుకాని తపాలా తీసికొనిపోవడును.

వృత్తాంత లేఖలు

(౧)

బెజవాడ వార్తలు.

(మా స్వకీయ బిత్తిఖరి యొద్దనుండి)
మయినిసాలిటి.

బెజవాడ నవంబరు 22:—ఈసంవత్సరము నెవ్రెంబరు నెలలో జరిగిన ఎన్నికలలో కొన్నిటిని ఆక్షేపించుచు పెట్టిబడిన అట్టి లను జిల్లాకలెక్టరుగారు విచారించిరి. 4వ వార్డు ఎన్నికను రద్దుపరచి మిగిలినవాటిని ఖాయపఁచిరి. ఈనాలుగవ వార్డుకు మ.రా.రా. చల్లపల్లి లక్ష్మీనరసింహము పంతులుగారు క్యాండిడేటుగానుండ నిశ్చయించుకొని దరఖాస్తు సంపుకొనిరి. దరఖాస్తుతేదీ నాటికి మునిసిపాలిటీవారు ఓటర్ల జాబితాను అచ్చువేయించని కారణమున ఎవరు ఓటర్ ఎవరుకాదో తెలియక ఇద్దరు బి.పి. లచేత దస్కతు చేయించి పంపిరి. పిరిద్దరిలో ఒకరు ఓటర్లు కాదని ఆదరఖాస్తును త్రిప్పివేసిరి. తిరిగి మరియొక ఓటరుచేత దస్కతు చేయించుకొని వచ్చునరక 5

గంటలకు నైగా కొన్ని నిమిషము లయ్యెను. ఈకొద్దిపాటి ఆలస్యమును కారణముగ చేసికొని ఆదరఖాస్తును వైరుమక గారు అంగీకరించి యుండలేదు. అటుల అంగీకరించకపోవుట నరిగా లేదనియు, తిరిగి ఎన్నిక జరుగవలయు ననియు, కలెక్టరుగారు ఉత్తరువు నిచ్చిరి. ఈవాడుకు ఇష్టము ముగ్గురు ప్రయత్నించుచున్నటుల తెలియుచున్నది. 1 వద్దనున్నాటి అప్పారావుపంతులుగారు, వీరు 1వ వార్డులో కాపురముందురు. 2. నంబూరు వేణుగోపాలరావుగారు. 3వ వార్డు కాపరస్తులు. 3. చల్లపల్లి లక్ష్మీనరసింహము పంతులుగారు. వీరు ఆవార్డులోనే కాపురముందురు. కేవలము యోగ్యతనుబట్టి కాన్సిలర్లు ఎన్నుకొనబడు అలవాటు చువలో లేదు గనుకను, పోటీదారులను నిలుగబెట్టి వారి పలుకుబడినిదను, ప్రతినిధిగారిని కారణములవిూదను ఆధారములై యుండుటను బట్టియు, ప్రతికాముఖమున ఆయాపోటీదారుల యోగ్యతలను వెల్లడించుట నిరర్థకమగుటచే నే నూరక వదలుచున్నాడను.

రాత్రి కచేరీలు

ప్రతివోటును కోమటిగునస్తాలు రాత్రిళ్లు ప్రాప్యపోయి వచ్చుచుండుట కద్దు. విశేషముగ తాలూకా గుమస్తాలును, కలెక్టరుఆఫీసుగుమస్తాలును రాత్రిళ్లు దీపమును వెట్టి పనిచేయుట వాడుకగా నున్నది. అందుకనియు గుమస్తా కొక లాంతరునుగూడ సప్లయచేసినటుల వినుచున్నాము. ఇకను మా ఊరివిషయ మాలోచించుదమా, పని ఉన్ననుసరియ, లేకున్ననుసరియ, మర్యాదకయినను మా వైరుమక గారు రాత్రి 8 గంటలవరకయినను కచేరీ చేయుచుందురు. మా యూరిలో క్రొత్తవిషయములు బయలుదేరుట ఆచారముగా నున్నది. దానిని నిరూపించుటకో యన సబుజడ్డీ జేవాశీరావు పంతులుగారు రాత్రి 8 గంటలవరకు కేసులు విచారించుచుందురట! ఈ యలవాటులేని స్థితియు, కోర్టుగుమస్తాలును చాల అవస్థపడుచున్నారు. స్థితియు సాయంకాలము ఆటలయందును, చల్లగాలి పిల్చుటయందును ఉద్యుక్తులై యుందురు. అట్టివారిని దీపములు వెట్టి పనిచేయించుట కనీసముగ నున్నది. ఈ పద్ధతిని మార్చిన బాగుండునని సబుజడ్డీగారికి మనవిచేయుచున్నాము.

ధనశేక్వరము దేవాలయములు :—మాగ్రామములోని విష్ణ్వాలయమువారికిని, శివాలయమువారికిని మనశ్శుద్ధిలు హెచ్చుతాయి, పార్టీలు ఏర్పడినవని చెప్పటకు చింతిల్లుచున్నాను. శ్రీజనార్దనస్వామివారి సన్నిధిని జరుగు వివాహములకు వనూలు కాబడు సామ్యులోనుండి వివాహ మొక్కింటికి పావలాచోప్పన శ్రీఅగస్త్యేశ్వరస్వామివారికి ఇదివరకు ఇవ్వబడుచుండెను. నూతనముగ శివాలయములోకూడ వివాహములు జరుప నిశ్చయించి యీమధ్య ఆయాలయ ధర్మకర్తగారు ఆయాలయములో నొక వివాహము జరిపించి అందుకు వనూలయిన సామ్యు ఏచిత్రాయందును జరుపర్చనందున శ్రీజనార్దనస్వామివారి దేవస్థానపు ధర్మకర్తలు శ్రీఅగస్త్యేశ్వరస్వామివారికి పావలాలను ఇచ్చుటమానిరి. అందుకు శివాలయ ధర్మకర్తగా రలిగి, శ్రీజనార్దనస్వామివారి సన్నిధిని జరిగిన వివాహముల బావతు శివాలయమునకు రావలసిన సామ్యున తగు కాలముగో తమకు అందజేయనియెడల దావా పూర్వకముగ రాబట్టుకోవడు నని విష్ణ్వాలయ ధర్మకర్తగారికి నొకభయంకరమైన లాయరునోటీసు నిచ్చిరి. దానికి విష్ణ్వాలయ ధర్మకర్తలు ప్రత్యుత్తరముకూడ నిచ్చియున్నట్లు వినుచున్నాను. ఏదిఎట్లున్నను, పడరానిపాట్లుపడి కూర్చిన శ్రీస్వాముల సామ్యును మాఉభయధర్మకర్తలును హెచ్చించుటకు మారుగ వెచ్చించుటకు బహుసులవైన మార్గమును వెతుకుచున్నారు. చిరకాలమునుండి మిగులమైత్రితో మెలంగుచుండిన యీరెండు ఆలయములవారికిని ఎవరో యొక తంత్రవేత్త పెట్టిన మిత్రభేదము ఈనాటికి ఇట్టిమనస్సుగలను, నలుగురిలో హేళనకును హేతువైనదిగదా యని మిగుల చింతించుచున్నాము. “కీలు ఎటిగి వాతె నెట్లు మ”న్నట్లు ఈమైత్రభేదమునకు కారణమెదియో మాఉభయధర్మకర్తలును ఒరులెఱుంగకుండ నొక సంకేతస్థలమున తమలోతాము సంప్రతించుకొని సఖ్యభావము వహించుట ఉత్తమము అని కె. బి. నారాయణరావుగారు వ్రాయుచున్నారు.

ట్యూటికారను ఎక్కునెను:—ట్యూటికారనుగారు బోవలయు ఎక్కునెను రెయిలుబండి 22వ తేదీనాటి సాయంకాలము చెన్నపురినుండి బయలుదేరి 23 వ తేదీని ఉదయము పక్కామువద్ద క్రిందపడిపోయెను. ప్రయాణికులలో నెవరులకు చిన్నచిన్న దెబ్బలు తగిలినవి. తండ్రి మార్గము తిన్నబడిన తోడనే సమాచార మంతయు పూర్తిగ తెలుపబడును. ఒకటిరెండురోజులవరకు మధురాంతకమును దాటి బండ్లుపోగాలవు.

ఒంగోలు తాలూకా గ్రంథాలయ మహా సభ.

అమితోత్సాహముతో జరుగుట.

(మా స్వకీయ విశేషముని యొద్దనుండి)

ఒంగోలు నవంబరు 21:— మొన్న 19 వ తేదీ ఆది

వారము ఉదయము ఒంగోలు తాలూకా ప్రథమ గ్రంథాలయ మహాసభ ఈ పురమునకు పదునాలుగు మైళ్ళ దూరములో నున్న చీమకుర్తి గ్రామమున ప్రాథమిక విద్యాలయ భవన మునందు సమావేశ మయినది. తాలూకాలోని పెళ్లూరు, ఒంగోలు, చేకూరపాడు, రుద్రవరము, కొప్పెరపాడు, దైవాల రావుల మున్నగు గ్రామములలోని గ్రంథాలయముల నుండి ప్రతినిధులును, ఒంగోలునుండి శ్రీయుత మిట్టదొడ్డి కృష్ణారావు, మైసము నరసింహము, అక్కరాజు నరసింహారావు, ఘడియూరము రామయ్యగారు మున్నగు ప్రేక్షకులును, సుమారు నూరు గురు సభ నలంకరించిరి.

ఒంగోలు నివాసులు అద్దంకి హనుమంతరావు గారిచే వదువబడిన మాతృస్థ పద్యములతో సభా కార్యక్రమము ప్రారంభ మయినది. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు శ్రీయుత సుంకర వేంకటసుబ్బారెడ్డిగారు, సభ నలంకరించిన ప్రతినిధులు, ప్రేక్షకుల కందరికి స్వాగత మొసంగుచు ఆంధ్ర పత్రికా సంపాదకులు, ప్రఖ్యాత గ్రంథకర్తలు, వక్తరులుగా గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు పంతులుగారిని సభాధిపత్యము వహించుకొరిరి. ఒంగోలు నివాసులు ఘడియూరము రామయ్యగారు, సర్వోత్తమరావుగారి సేవాచరమును విశద పరచుచు, సుబ్బారెడ్డిగారి కోరిక నామోదించిరి. అంత కర తాళధ్వనులచే సభ్యులందరు తమ ఆమోదనమునుచూప, హరి సర్వోత్తమరావు పంతులుగారు సభాధిపత్యము వహించి దేశములో వ్యాపించుచున్న యుద్ధమును లన్నిటిలో గ్రంథాలయోద్యమము సర్వోత్తమ మయినదనియు, గ్రంథాలయ మహోద్యమ కాఖిలు ప్రతిగ్రామమున సంస్థాపింపబడినగాని, దేశీయులు విద్యావంతులు కాజాలనియు నుడివిరి. గ్రామవాసులు వారి కత్తవసరములగు ప్రతి విషయములోను, వెనుకబడి యున్నారు. వారికి కావలసిన విషయముల విశదముగా తెలిపి, గట్టెక్కించుటకు గ్రంథాలయోద్యమమే ముఖ్యసాధనము. అనవసరములగు కేసులతో జనులరక్తమును చీల్చివేయుచున్న ప్రయత్నములు నిజమగు వర్తకమొనగని వర్తకులు మున్నగువారు ఆపాదించుచున్న నష్టములను గ్రంథాలయోద్యమము జనుల మనంబుల నాకర్షించినచో రూపు మాపవచ్చును. గ్రామవాసులు అన్ని విషయములలోను అజ్ఞానాంధకారమునందు మునిగి యున్నారే, వారికిప్పుడు విద్యనెప్పించిన సేరువగలరాయని కొందఱు తలంచవచ్చును. ఈ కాలములో పాఠశాలయందు విద్యార్థులు సేర్పుకొనువిద్య వయసుమీరిన వారికి అనవసరము. ఈ పద్ధతివీడ వారిని విద్యావంతుల చేసిన ఎంతోకాలమునకుగాని దేశము బాగుపడజాలదు. ఈవిద్య పట్టణవాసులంతట గ్రామవాసులకు నచ్చదు. గ్రామవాసుల నందఱిని నొకచోట సమావేశపరచి, దేశములో జరుగుచున్న విషయముల నెవరయిన నొకరు వివరించినవాని నన్నిటిని ప్రజలు అతిసులభముగా నేరువగలరు. కృతసాయము విషయములలో ప్రజల కెరుకయు నిట్టి సమావేశముల మూలకముగా బోధించవచ్చును. కాన గ్రంథాలయములు దేశస్థితిగతుల ప్రజల కిట్టివిధముగా నచ్చజెప్పమండిన నెంతయు బాగుగా నుండు ననిరి.

తదనంతరము, చేకూరపాడులోని లక్ష్మణరాయ గ్రంథాలయ కార్యదర్శులు కరవరి వేంకటకృష్ణయ్యగారు, కొప్పెరపాడులోని లక్ష్మీకాంతగ్రంథాలయ కార్యదర్శులు పొన్నలూరి రాఘవయ్యగారు, చీమకుర్తిలోని ఆంధ్రప్రదేశ్ సర్వస్థి గ్రంథాలయ కార్యదర్శులు సుంకరవేంకట సుబ్బారెడ్డిగారు, దైవాలరావులలోని శ్రీనాథ కవిస్వామిగారు గ్రంథాలయ కార్యదర్శులు ముత్తవరపు పూర్ణానందముగారు, పెళ్లూరులోని హరిసర్వోత్తమరావు గ్రంథాలయ కార్యదర్శులు ఘాలి కోటయ్యగారు, రుద్రవరములోని సర్వజన వనోజునీ గ్రంథాలయ పక్షమున రుద్రవరము వెంకటసుబ్బయ్యగారు, తమ తమ ప్రజల నాకర్షించి వారిని విద్యావంతుల చేయుట కట్టి ధిముల పనిచేయుచున్నదియు వివరించుచు కార్యనివేదనల చేసెరిరి. తాలూకా గ్రంథాలయసంఘ కార్యదర్శి ఎం. వి. ఎన్. శర్మగారు, గత సంవత్సరమునుండియు తాము తాలూకాలో సంఘాము చేయుచు, గ్రామవాసులకు గ్రంథాలయోద్యమ తత్వమును బోధించుచు పనిచేయుచున్నదియు వివరించిరి.

చిరి. పెళ్లూరు, చేకూరపాడు, దైవాల రావుల, ఎనికపాడు, ఒంగోలులలో వీరు నూతన గ్రంథాలయముల నెలకొల్పి యున్నారు. అచ్చటచ్చట గ్రామవాసులు వీరియత్సాహమునకు తోడ్పడి సాయముచేసినందులకు వందనముల సమర్పించిరి.

పిమ్మట ఒంగోలు నివాసులు అక్కరాజు నరసింహారావుగారు గ్రంథాలయముల ప్రజల నాకర్షించుట చేయవలసిన విధానముల వివరించుచు, నుపన్యసించిరి. కొప్పెరపాడు గ్రామమునుండివచ్చిన పొన్నలూరి శ్రీరామశర్మగారు గ్రంథాలయములు రైతుల నభివృద్ధిలోనికి ఎంతయు పనిచేయవలసియున్నదనియు వారిని విద్యావంతుల చేసినగాని దేశమునకు ముక్తి రాజాలదని యుపన్యసించిరి. చీమకుర్తి నివాసులు కోటి జయరామరెడ్డిగారు గ్రంథాలయములకు వర్తకులు, అభిమానులుగనుండి తోడ్పడుట లేదనియు, వారు సయితము ఉత్సాహవంతులు గ్రంథముల చదివినగాని లాభములేదని నుడివిరి. ఒంగోలు గవర్నమెంటు ప్రెయినింగు విద్యాలయములోని సహాయోపాధ్యాయులు జవంగుల రాజగోపాలముగారు గ్రంథాలయములవారు ప్రజలవిద్యావంతులుగ చేయుటకు రాత్రిపాఠశాలలు నెలకొల్పి దేశస్థితిగతుల విషయముల విశదముగా తెలుపవలయుననిరి. స్వదేశీయమహోద్యమమును ప్రోత్సహమునగి దేశములోని జాతీయ విద్యుల నెల్ల అభివృద్ధిలోనికి దీసికొని రావలయుననిరి. ఒంగోలునివాసులు గడియూరము రామయ్యగారు గ్రంథాలయములు జనుల సర్వవిషయములలో విద్యావంతులుగ చేయుటకు పాటుపడినగాని భావికాభివృద్ధికి ముక్తి యుండజాలదనిరి. చీమకుర్తి నివాసులు నేమూరి వేంకటసుబ్బయ్య శాస్త్రిగారు సయితము ప్రజల విద్యావంతులుగ చేయుటకు పుస్తక భండాగారములు నిరంతర పరిశ్రమ చేయవలయుననుచు, తమ గ్రామములోని ప్రాథమిక విద్యాలయమును నెకండరి పాఠశాలగా మార్పుట కందరు సాయముచేయవలయు ననిరి.

అటుతరువాత తాలూకా గ్రంథాలయ సంఘ కార్యదర్శులు, సభకు కొన్ని అనివార్యములవలన రాజాలనందులకు చింతించు మహాసభ జయప్రదముగా జరుగుటకు ఆశీర్వాదించుచు, స్వరాజ్యసమితి సన్నాహకార్యదర్శులు జార్జి ఆరండేలుగారు గుంటూరు స్వరాజ్యసమితి అధ్యక్షులు వింజమూరి భావనాచార్యులుగారు, ఆంధ్రదేశ పుస్తక భండాగార సంఘాధ్యక్షులు నూరి వేంకటనరసింహశాస్త్రిగారు కార్యదర్శులు అయ్యంకి వేంకటరమణయ్యపంతులుగారు, రాజమహేంద్రవరములో నున్న మైసముపాటి హనుమంతరావుగారు, తెనాలి తాలూకా గ్రంథాలయ సంఘకార్యదర్శులు సత్తైసపల్లి హనుమంతరావుగారు, రొయ్యూరునివాసులు చిగురపాటి వేంకటసుబ్బారావుగారు ను బంపిన లేఖలను చదివిరి. సభా కార్యక్రమమును ముగింపునకు దెచ్చుచు అధ్యక్షులు హరిసర్వోత్తమరావుగారు, జనుల విద్యావంతులుగ చేయుటకు మన మన్ని విధముల ప్రయత్నించుచు, ప్రతిగ్రామములో నొక స్వతంత్రప్రతిష్ఠాపన నుంచుటకు పరిశ్రమ చేయవలయు ననిరి.

అంత ప్రతినిధులు, ప్రేక్షకులపక్షమున ఒంగోలు నివాసులు తదవర్తి నారాయణరావునాయుడుగారు సభాకార్యక్రమమును జయప్రదముగా జరిపి, సభ్యుల మనంబులలో నొక విధముగా నూతనోత్సాహము నంకురింపజేసినందులకు సర్వోత్తమరావుగారికి వందనముల సమర్పించిరి. ఆహ్వానసంఘ పక్షమున కోటు జయరామరెడ్డిగారు అధ్యక్షులకు ప్రతినిధులకు ప్రేక్షకులకు వందనముల సర్పించిరి. ఇంతింతో సభ ముగిసినది.

రాజోవు రెండవతాలూకా గ్రంథాలయ మహాసభను కొప్పెరపాడులోని గ్రంథాలయపక్షమున వచ్చిన పొన్నలూరి రాఘవయ్యగారు తమ గ్రామమున కాహ్వించిరి. జయప్రదముగా సభను నిర్వహింపచేయుటకు ఎంతయో ప్రయాసపడిన కోటు జయరామరెడ్డి, సుంకర సుబ్బారెడ్డి, సుంకర రామకృష్ణారెడ్డిగారు వందనములు.

సాంఘికత్వకోత్సవము.

మొన్నటి సాయంకాలము తాలూకా గ్రంథాలయ మహాసభ ముగిసిన తదనంతరము చీమకుర్తిలోని ఆంధ్రసరస్వతి గ్రంథాలయముయొక్క ప్రథమవార్షికోత్సవము ఆంధ్ర పత్రికా సంపాదకులు శ్రీయుత గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు పంతులుగారి యాధిపత్యము క్రింద జరిగినది. తాలూకా గ్రంథాలయసభకు వచ్చిన ప్రతినిధులు ప్రేక్షకులు గ్రామములోని అనేకమంది రైతులు వర్తకులు వార్షికోత్సవమున కరుదెంచిరి. అక్కరాజు నరసింహారావు గారివైన ప్రార్థనతో కార్యక్రమము ప్రారంభమయినది. అధ్యక్షులు హరిసర్వోత్తమరావుగారు గ్రంథాలయ యుపయోగములగుంచి కొంతసేపు మాటలాడి కార్యదర్శి, గ్రంథాలయనివేదనమును చదువగోరిరి.

అంత కార్యదర్శి సుబ్బారెడ్డిగారు రాబడివ్యయముల గురించియు, గ్రంథాలయము ప్రజలఅభివృద్ధికి గతవత్సరమునుండియు చేసిన సేవను గురించియు, కార్యనివేదికమును చదివిరి.

అధ్యక్షులు సర్వోత్తమరావుగారు దేశమునకు ప్రధానాంగమగు రయితల అభివృద్ధిలోనికి దెచ్చుటకు గ్రంథాలయములు చేయవలసిన పనిగురించి గంభీరోపన్యాసము నిచ్చి ప్రజల నమితోత్సాహభరితులుగ చేసిరి.

స్వరాజ్యసమితి

తాలూకా గ్రంథాలయ మహాసభాసందర్భమున నిన్న యుదయము అధ్యక్షుల బసవంతు రుద్రవరము, కొప్పెరపాడు గ్రామములనుండి వచ్చిన ప్రతినిధులు, శ్రీయుత పొన్నలూరి రాఘవయ్యపంతులుగారి ఆగ్రాసనాధిపత్యముక్రింద సమావేశమయి, హరిసర్వోత్తమరావు పంతులు, మిట్టదొడ్డి కృష్ణారావుగార్లవలన సమితివారి యుద్దేశ్యముల బాగుగా తెలిసికొని తమతమ గ్రామములలో సమితి కనుబంధముగా కాఖిల నెలకొల్పుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. రుద్రవరముకాఖిల ముగ్గురు సభ్యులు చేరిరి.

శర్మగారు కార్యదర్శులుగా నెన్నుకొనబడిరి. కొప్పెరపాడు గ్రామములోని కాఖిల అయిదుగురు సభ్యులుగా చేరిరి. పొన్నలూరి రాఘవయ్యగారు కార్యదర్శులుగా నియోజింపబడిరి.

చెన్నపురి దక్షిణ మహారాష్ట్ర రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండునందు ఇక్ కార్పొరేటు కాబడినది.)

గుత్తి జిల్లాకు సంబంధించిన రెండవ సెక్షనులోని రేణిగుంట(తోసహ) మొదలు, రేపల్లి(తోసహ) వరకుగల రివిన్యూ మరమ్మత్తు పనుల చేయుచుటకుగాను సెక్షనల్ కంట్రాక్టునకు తెండర్లు పంపుకొనవచ్చును

రాయపురమునందలి భీపు ఇంజనీయరువారి ఆఫీసువద్ద గాని, గుత్తిలోని డిప్టీ/పు ఇంజనీయరు ఆఫీసువద్ద గాని ఫారము 1కి రెండు రూపాయలు చెల్లించినచో తెండరు ఫారములు ఇవ్వబడును.

ఇట్లు నిర్ణయింపబడిన ఫారములవయి వ్రాసి పంపుకొనబడిన తెండరు ఆలోచింపబడవు. డిప్టీ/పు ఇంజనీయరువారి ఆఫీసునందు చూడదగిన కంపెనీ వారి వివరణ పత్రమునందు జెప్పబడియుండు రీతిని సెక్షనులోని యావత్తు పనులును జరిగింపవలసి యుండును. ప్రతి తెండరును రు50 ధరావత్తు సొమ్ముతో బంపబడవలెను. తెండరుదారు కోరబడినప్పుడు వచ్చి అగ్రిమెంటు వ్రాసి యివ్వక తప్పిపోయిన యెడల ఈ సొమ్ము కంపెనీవారివలన తీసికొనబడును. తిరిగి తెండరుదారునకు ఇవ్వబడదు.

1916 సంవత్సరము డిసెంబరు నెల 15 తేది శుక్రవారము మధ్యాహ్నము 2 గంటలవరకు తెండర్లు పట్టబడును. తెండర్లు పంపుకొనబడు కనరులవయి "ఎఫ్. డబ్లియు. లైనులోని గుత్తి జిల్లాలో, రెండవ సెక్షనునందలి రివిన్యూ మరమ్మత్తుపనుల చేయుచుకొనుటకు పంపుకొనబడు సెక్షనల్ కంట్రాక్టు తెండరు" అని వ్రాసిపంపుకొనవలెను.

రైల్వే కంపెనీవారు అన్నిటికన్న తక్కువ రేటున రేటునకు, ఒప్పుకొనబడినట్టి గాని, లేక ఏ తెండరునైన అంగీకరించవలెనను నిబంధన లేదు.

ఇదివరకు ఎన్నడు కంపెనీవారిపనులు చేయించి యుండనట్టి కొత్త తెండరుదారులు దీనికై తెండరులు పంపుకొనునప్పుడు తమను గురించి చెప్పబడిన యోగ్యతాపత్రములు ఇందుకు ఇతరముగ తమ నెరింగింప జేయు గురుతులును నకళ్లు వ్రాసి తెండరులతో పంపుకొనవలయును.

అంగీకరింపబడిన తెండరుదారు ఆ సెక్షను కయి 6 మాసములకు ఒక సీజను టికెట్టు యివ్వబడును తన ఏజెంటునకును కావలయునని కోరు నెడల ఆ కాలమునకు మామూలు రేట్లలో సగము రేట్లకు ఇవ్వబడును.

THE GREAT WAR.

BRITISH ROYAL NAVAL DIVISION: FIRST FIGHT.

SALONIKA FRONT: SERBIAN ADVANCE.

Roumanian Front: Situation Serious in Wallachia Sector.

ANOTHER GERMAN OUTRAGE: HOSPITALSHIP "BRITANNIC" SUNK.

[Reuter's Agency.]

GREAT BRITAIN.

One Hospitalship Sunk.

LONDON, November 23. The Admiralty announces that Hospitalship Britannic was sunk by mine or torpedo on November 21st. There are 1106 survivors of whom 28 are injured. It is estimated that fifty have been lost.

Arrangements with Hotel-keepers and Confectioners.

LONDON, November 23. It is officially announced that Runciman has conferred with the hotel-keepers regarding economising of food and subsequently with manufacturing confectioners with regard to consumption of sugar.

The Cabinet Members in the Country.

LONDON, November 23. It has been arranged that members of the Cabinet shall address meetings in country.

Prearranged Meeting.

The following meetings have already been fixed. Lord Robert Cecil at Bristol, Tennant at Edinburgh, McKinnon Wood at Leicester, Curzon at Liverpool, Samuel at Newcastle and Henderson at Northampton.

No Wounded on the Britain.

LONDON, November 23. The Admiralty states that there were no wounded on board the Britannic.

The "Britannic" Outrage.

LONDON, November 23. Telegrams from Athens state that there were no wounded on "Britannic" which was going to Salonika, with a complement of R. A. M. C. and nurses. It is believed that she was attacked by two submarines off island of Zee.

Obituary.

NEW YORK, November 23. Death is announced of Jack London.

FRANCE.

British Offensive on Ancre.

Gallantry of the Royal Naval Division.

LONDON, November 23. The fine qualities displayed by the Royal Naval Division under trying circumstances in their first fight on the 13th instant, are described by Reuter's correspondent at Headquarters. The Division consisting mainly of north country men left their trenches, near the river Ancre, at dawn in dense mist. They picked their way across an area of barbed wire, eight feet high and forty feet deep through which the artillery had torn a jagged track and speedily gained the first German line. After that they were exposed to the fire of a formidable German redoubt, cunningly posted on a sheltered spur of Beaucourt Hill, which played on them from three mouths. The Naval Division gallantly passed on, but were isolated with enemy on both sides. They sought cover in the trenches which had been won and two "Tanks" were sent out at night time to rescue them. One ascended the hill and having proceeded within a short distance of the redoubt, the crew erected machine guns, whereupon the Germans in the redoubt hoisted the white flag and surrendered by lantern light. The following day the Naval Division resumed the advance and took seventeen hundred prisoners.

Intermittent Artillery Fighting.

LONDON, November 23. PARIS. - Last night's communique reported, intermittent artillery firing over greater part of the front particularly at Vaux and Donauumont.

Enemy Bombardment and Raid.

British Aeroplanes Attack.

LONDON, November 23. General Sir Douglas Haig last night reported: After a heavy trench mortar bombardment last night, the enemy raided our front South-west of Cite-Saint-Elie and part of the front-line trench was obliterated and twenty-six men are missing. Our aeroplanes attacked railway station and transports. Our machines returned.

LONDON, November 23. General Sir Douglas Haig this afternoon reports that the enemy shelled our new front last night on both sides of the Ancre and in the neighbourhood of Hebuterne.

THE BALKANS.

Bulgarian King at Constanza.

LONDON, November 23. It is reported that King Ferdinand of Bulgaria has arrived at Constanza.

Further Serbian Successes.

Enemy's Losses.

LONDON, November 23. A Serbian official announcement says: - The Serbs yesterday successfully pursued their attacks on whole line and captured the village of Budimiric and surrounding heights and inflicted heavy losses. We captured 186 Germans and three hundred Bulgars. The Allies also made progress.

ITALY.

Enemy's Feeble Attacks Repulsed.

LONDON, November 23. An Italian official communique reports that the weather is bad. We repulsed feeble attacks in the Astico valley.

BELGIUM.

Monthly Levy on Belgium Increased.

AMSTERDAM. Governor-General of Belgium has increased monthly levy from forty million francs to fifty millions.

NORWAY.

Teuton-Norwegian Crisis.

Sweden's Attitude.

LONDON, November 23. STOCKHOLM. - The "Dagbladet" expresses the opinion that everything points to a Teuton-Norwegian crisis, and says: - Sweden, remembering the tragedy of 1864, will certainly not follow Norway in the policy of adventure.

GREECE.

Allied Campaign in Greece.

LONDON, November 23. ATHENS. - French blue jackets have occupied Peloponnesus railway station.

ROUMANIA.

Rumanian Situation.

Enemy Strikes From Three Passes.

LONDON, November 23. The situation in Rumania is undoubtedly serious and anxiety is felt regarding the safety of the First Rumanian Army which is threatened with encirclement by the Enemy's triple stroke through Verciorova, Vulcan and Red Tower passes.

Probable Evacuation.

It seems probable that the westernmost districts of Wallachia including Craiova which is the centre of great grain area will have to be evacuated to relieve danger.

Importance of Craiova.

Craiova is only thirty-five mile north of the Danube and if Falkenhayn traverses that distance the extreme western portion of Rumania will be sliced off.

Russian Reinforcement in Roumania.

Confidence is felt in Rumanian circles in London regarding the great battle which is about to be fought in Wallachian plains where huge Russian reinforcements are concentrated.

GERMANY.

The Civilians Called to Colors.

LONDON, November 23. A Telegram from Berlin says that the bill applying compulsory war service to all civilians applies to all males between seventeen and sixty. Maximum penalty for evasion is imprisonment for a year or a fine of five hundred pounds sterling. Reichstag has been unexpectedly convoked for November 25th.

TELEGRAMS.

Successful Air Raid on Zeebrugge.

LONDON, November 23. Naval aeroplanes on November 25nd attacked sea-plane sheds at Zeebrugge and destroyers alongside mole. One destroyer was hit and sheds were damaged. Machines returned.

AUSTRIA.

Austrian Emperor's Funeral.

VIENNA, November 28. A Telegram received in Amsterdam says: - Francis Joseph will be buried in Capuchin mausoleum probably on November 30th. Body will lie in State at Hofburg on 28th and 29th.

AFRICA.

Enemy Attack Repulsed.

Enemy Fled Abandoning Guns.

LONDON, November 23. An official British despatch from East Africa says: - That the enemy force, four hundred strong with three guns and eight machine guns, attacked a small post at Lupembe from November 12th to 14th, but was repulsed with heavy casualties; and on the 18th as two British columns were enveloping Lupembe, the enemy fled in a north-easterly direction abandoning heavy guns and forty-seven enemy dead.

UNITED STATES.

Judge Hughes and Wilson.

NEW YORK. - Judge Hughes concedes the re-election of Wilson as president. Congratulations have been exchanged.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, November 23. The following telegram, dated the 18th instant, has been received from the Secretary of State by H. E. the Viceroy:

The British have advanced their position north-east of Beaumont Hamel and pushed out further north of Beaucourt. The British also advanced south of the Ancre to the outskirts of Grande Court. Prisoners have been captured, making the total since the 13th, 6982.

Nothing important beyond a violent bombardment of Fort Douaumont occurred on the French front.

The Russians have driven back the enemy in the south-east corner of Galicia from the points they had recently gained. Snow is falling and roads are very bad. The Germans claim that the German and Austrian troops have forced their way out of the mountain passes on the southern Transylvanian front into Wallachian plains and having, after the battle of Ilija Fiu broken through a stubborn resistance of the Rumanians between the Jiu and the Gilroot, reached the railway from Orsova to Craiova and also south of Roterturm pass and have crossed the road from Galmanesti to Suici.

The Franco-Serbian troops have achieved an important success in the occupation of Monastir.

The British have consolidated the ground won on the Struma and pushed forward their advance posts.

II

DELHI, November 23. The following telegram, dated the 21st instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:

There has been considerable hostile artillery activity, but no change of importance on either British or French fronts.

The Austrians attacked the Italian positions on the Carso and after severe fighting, occupied a trench, but everywhere else were repulsed.

No news is yet available as to whether the advance the Germans claimed to have made on Orsova Craiova railway, was cavalry dash or advance in strength.

Pursuit of the German-Bulgarian forces beyond Monastir continues and villages six miles northward have been captured.

A Serbian communique says: Liberating the ancient city of Serbian-Macedonia caused proud satisfaction and great joy throughout the Serbian army.

SOUTH INDIA.

Death of the Rani of Sivagiri.

TINNEVELLY, November 23. The death occurred early this morning of the Rani of Sivagiri after prolonged illness. Deceased Rani Janamoni Nachiar was the mother of the late Zemindar of Sivagiri who died a couple of years ago and the death of her only son and the consequent heavy litigation by the reversioner that followed accelerates her end of a broad-minded and charitable disposition, the late Rani took keen interest in public affairs and subscribed handsomely to the War. The remains will be conveyed to Sivagiri where the cremation will take place this evening.

Home Member for the Govt. of India.

BANKIPORE, November 23. It is understood that Mr. W. Maud, Member of the Board of Revenue, will succeed the Hon'ble Sir William Vincent who succeeds Sir Reginald Graddock as Home Member, Government of India, in the Local Executive Council.

TELEGRAMS.

CALCUTTA.

Meeting for Extension of Lord Carmichael's Term of Office.

CALCUTTA, November 23.

A meeting praying for an extension of H. E. Lord Carmichael's term of office convened by the Sheriff has been fixed for the 1st December. Among the signatories to the Sheriff's requisition are the Nawab of Murshidabad, the premier nobleman of Bengal, Nawab Habibullah of Dacca, Maharajas, Rajas, Council Members, leaders of the Hindu and Mahomedan communities including Sir S. P. Sinha, Surendranath Banerjee, Moti Lal Ghose and Sir Rash Behari Ghose.

Bengal Chamber of Commerce.

Messrs. Turner Morrison and Co.'s Reply.

CALCUTTA, November 23.

In connection with the appeal of the Bengal Chamber of Commerce to its members to subscribe to the equipment of the Calcutta Motor Machine-Gun Battery Messrs. Turner Morrison and Co., have written to the Secretary of the Chamber as follows:—In all recent and most particularly in this war additional medical attention and convenience for the sick and wounded, additional comforts for troops and assistance to those who are suffering directly or indirectly by the war are objects for which voluntary contribution are required. We are strongly of opinion that all the money that can be raised by public subscription should be devoted entirely to these purposes and not diverted to providing arms and equipment for the forces of the Crown, the providing of which is undoubtedly the duty of the Government. For these reasons we regret that we do not see our way to subscribe towards the initial equipment of this battery.

BOMBAY.

Notice Served by Mr. Tilak.

POONA, November 23.

The following notice has been served by Mr. Bal Gangadhar Tilak on the Editor of the "Madras Mail". It has been brought to my notice that in the issue of the "Madras Mail" dated the 10th November 1916, there appears a leaderette on page 4, headed the "Tilak's appeal", containing defamatory statements against me. The bulk of the paragraph is evidently based on Sir Valentine Chirole "Unrest in India." Probably you do not know that I have filed a suit for damages against Sir Valentine Chirole in the High Court of Justice, King's Bench Division, London, for defamatory statements contained in his aforesaid book. The suit is still pending. It was therefore to say the least highly improper and unfair on your part to republish defamatory statements above referred to. I am soon going to place matters in the hands of my legal advisers and I shall do as I may be advised. In the meanwhile, I write this letter to warn you of the consequences of your action leaving it to you to make or not, such amends as you may think proper under the circumstance.

Matches with the State Team.

BOMBAY, November 23.

A team of Bombay young cricketers left Bombay for Lahore, Multan and Patiala last Saturday to play matches with the State team.

Donation of the War Relief Fund.

BOMBAY, November 23.

The western India Turf Club, Bombay and Poona, have made the following further donation to the war relief funds:—

Women's Branch of the Bombay Presidency war and Relief Fund Rs. 30,000. Landsdowne Fund (officers Families Fund £ 6,500) Rs. 97,500. Lord Kitchener's Memorial Fund (£ 6,500) Rs. 97,500. St. Dunstan's Home for the Blind (£ 6,500) Rs. 97,500. Total Rs. 3,22,500. The amount previously subscribed to war and relief funds is Rs. 4,47,500. Grand total Rs. 7,70,000.

PUNJAB.

Ferozeshapur Murder Case.

LAHORE, November 23.

Justice Shah Din and Broadway in the Chief-Court passed orders in the murder reference and appeal preferred by Surjan a returned emigrant, who was arrested in May last and sentenced to death by Mr. Wilberforce Sessions. Judge of Ferozeshapur, for having been concerned in the Ferozeshapur murder case. In the original case even returned emigrants were sentenced to death for murder of a Zaildar and a Sub-Inspector who stopped them, on their way to look Moza Sub-Treasury and had their sentences confirmed by the Chief-Court. The present accused who then managed to escape was subsequently arrested and placed on trial with the result mentioned above. Their Lordships, after hearing arguments, dismissed the appeal and confirmed the sentence of death.

No orders has yet been passed in the Priestly murder appeal heard last week in the Chief-Court.

Punjab.

Series of Dacoities by Pathans.

LAHORE, November 23.

Three dacoities by the Pathans had been reported within the last few days. Near Hassan Abdal in the Attack district a dacoity took place in which eight Pathans were concerned, one of them being captured. A day or two later another dacoity took place at Mirpur in the Jammu State, a gang of 50 Pathans being reported to be concerned. In fight which ensued one Pathan was killed and four are reported to have been wounded. On the night of the 30th a dacoity took place in the village of Kot Bhawani, District Gujranwala the Pathans again being the depredators. The house of Gopal Das Khattri was attacked and trunks and jewellery were carried off.

TELEGRAMS.

Lahore Conspiracy Case.

LAHORE, November 23.

The Lahore conspiracy case second supplementary trial has been going on from day to day. So far 91 witnesses have been examined for the prosecution who deposed to revolutionary activities of Ghadar Society in Vancouver, India and on high seas. The most important witness was Parmanand Sharma, an employee in the British Consular Service at Manila, whose evidence was taken yesterday. He stated there was a branch of Ghadar Society at Manila in Philippines, consisting of the resident Punjabis there with headquarters at San Francisco. This branch society carried on some revolutionary propaganda-distribution of Ghadar pamphlets, seditious barrages urging violence, murder and intimidation. One Hafiz Abdulla, one of the accused at the present trial, was one of the leaders. Three of the men, hanged for Ferozshah murder in which a Zaildar and Sub-Inspector were killed by the returned emigrants, who were on the way to plunder the Sub-Treasury at Moza, came from Manila, where they went from Francisco on board the "Korea". The Manila society intended to make Bankok as the base of their revolutionary campaign against India and sent emissaries to Burma, some of whom have been connected with conspiracy case.

Inspection of Punjab Sub-Courts.

An Interesting Appointment.

LAHORE, November 23.

Inspection of the subordinate courts in the province has so far been carried on by several civilian judges of the Punjab Chief-Court. This year, however, Lahore Courts will be inspected by Mr. Justice Shadilal, Barrister-Judge, who will be inspecting them, including two liquidation courts, next week.

Justice Shadilal has been commercial Judge of the Punjab Chief-Court and recently framed new set of rules for winding up of companies and his visit will be of special interest in view of the remark made by the Lieutenant-Governor on his recent resolution on civil justice report about the slow progress of liquidators of the Peoples and Amritsar Bank and of His Honour's wish about the desirability or an examination of the position and prospects of these liquidations with a view to assure creditors.

UNITED PROVINCES.

Opening of the New High-Court By the

Viceroy.

ALLAHABAD, November 23.

H. E. the Viceroy will open the new High-Court at Allahabad on the 27th and will arrive by special train from Delhi that morning. The Viceroy, Lady Chelmsford, the Hon'ble Joan and the Hon'ble Anne Thesiger and staff will breakfast with Lieutenant-Governor and Lady Weston at the Government House. Proceeding from the station by motor, Their Excellencies will leave the Government House at 10 o'clock and will drive in state to the High-Court for the opening ceremony. The Viceregal party will motor from the High Court to the station and proceed on their journey to Calcutta. The arrival and departure at the railway station will be private.

The Late Bishan Narain Dhar Lucknow Meeting.

LUCKNOW, November 23.

A representative meeting of the citizens of Lucknow attended by all classes of people was held this evening at Kaiser Bugh Baradari to mourn the loss occasioned by the death of Pundit Bishan Narayan Dar and Rai Bahadur Pundit Ananthadaya. Officiating Judicial Commissioner presided, and numbers of telegrams received from different parts of country were read. The Hon'ble Raja Sir Ali Manomed Khan of Mahamudabad proposed the first resolution which expresses profound sense of sorrow at the premature death of Pundit Bishan Narayan Dar, ex-President of the Indian National Congress in whom India lost one of her foremost public men. He was a most distinguished and beloved leader and one of Lucknow's brightest jewels. The Hon'ble Pundit Gokarnath Misra, having seconded the resolution and others having spoken in its support, it was unanimously passed the whole audience standing in solemn silence. Another resolution was also passed conveying sympathy of the meeting to the family of the deceased.

A Case Against B. J. Ghose.

ALLAHABAD, November 23.

The Chief Justice and Justice Sir P. C. Bannerjee at the Allahabad High Court on Wednesday heard a case of alleged professional misconduct against Babu Jagendranath Ghose, formerly the Government pleader of Benares. Mr. Ryves appearing for the prosecution said that the first charge was the Vakil withdrew from the Court Rs. 98 14 belonging to the Court of Wards. This amount, he kept until the 7th October 1915. The second item referred to the sum of Rs. 400. The Vakil withdrew from the Court the sum of Rs. 1177-14-7 belonging to the Court of Wards and after deducting Rs. 65-12 poundage fee, which he paid, he made over Rs. 712-2-7 to a private agent of Dylhin Radha Koeri a lady whose estate was under the Court of Wards, and kept Rs. 400 which the Vakil said was advanced to him as a loan and for which he gave a promissory note. Enquiry is proceeding.

MYSORE.

Attempt to Commit Suicide.

BANGALORE, November 23.

Mr. Mahomed Sawar Shah, Second Magistrate, convicted Padmanabha Pillar, a peep in the 61st K.G.O. Pioneers who was charged with attempting to commit suicide while in Military lock-up. Facts of the case have been reported previously. He was sentenced to three months simple imprisonment.

TELEGRAMS.

Mysore Notes.

BANGALORE, November 23.

Two more members have been appointed to the Senate of Mysore university and both of them are interested in the educational progress of the State and representatives of the community to which they belong. They are:—Mr. K. Mathan, Deputy Commissioner of Mysore, and Mr. M. Basavayya, Member of the Mysore Legislative Council.

Mr. K. Chandu, Deputy Commissioner of Tumkur, will avail himself of 15 days' leave in continuation of the Xmas and New Year holidays.

A Case Against Bangalore "Daily Post".

BANGALORE, November 23.

Mr. N. S. Thirumalai Iyengar, District Judge of the Civil & Military Station, Bangalore was engaged yesterday in hearing an application under section 162 of the Indian Companies Act, filed by Mr. E. Mervyn Smith of Bangalore for winding up of the Bangalore Daily Post Ltd. The application was filed in January 1915, but various adjournment were made before hearing, especially it is stated to enable the parties to come to a settlement. The applicant states that he owns forty fully paid-up shares to the value of Rs. 1000 in Daily Post Ltd., and that since the commencement of its business after its incorporation in October 1909, the company had not paid any dividends. Among other allegations in the application were that the assets of the company were insufficient to pay its debts in full and that the balance sheets not properly scrutinised audited as contemplated by the Indian Companies Act and that no general meeting of the shareholders was held since 1911 and that no proper books and accounts of the company were maintained. All these and other allegations were denied by the Daily Post Ltd., who stated that balance sheets, after audit, were scrutinised and sent to the Registrar of Joint-Stock Companies, that general meetings were held, last of them being on the February 1915 and that it was not true that the assets of the company were insufficient to pay debts in full and that proper books of account were maintained.

At yesterday's hearing Mr. T. Wiseman Mitchell Honorary Secretary of the Daily Post Co. Ltd., since the 15th August 1915 and a director and shareholders of the company for about five years, were examined by Mr. Suryanarayana Rao, Advocate, who appeared for the petitioner. Mr. Mitchell produced account books and balance sheets and minute books of the company. He also answered to questions regarding the state of affairs of the company before he became secretary and when the business of the company was leased to Miss A. Dawson. His examination was not concluded when the court rose for the day.

Mr. H. Lubeck, Barrister-at-Law, appeared for the director of the "Daily Post" Co., and for Bangalore Bank Ltd.

Bangalore News.

BANGALORE, November 23.

At the suggestion of the Hon'ble Mr. Cobb, the British Resident in Mysore, collections in churches of all denominations in Bangalore on the 4th of August last were devoted to aid the British prisoners of war in Germany and the first instalment of £352-11-10 was sent to Berne. Major St. T. George Tucker, first Assistant Resident has received a letter acknowledging this amount from the vice President and Director of Bureau De Secours Aux Prisonniers De Guerre, British Legation, Berne. Latter, in course of his letter, thanks the British Resident and residents of Bangalore and states:—"We will use the money for emergency cases, that is, for prisoners who have recently been captured and whose names we hear of long before their friends or the Regimental Committees in England receive their names. We are thus able to fill in the interim and come to their rescue at once. Some of your subscription also we must use for our running expenses such as rents, salaries, transport of flour, etc., all of which are very heavy and are not included in 15 charged for bread or in the price of parcels. We are, therefore, dependant on donations from public for being able to continue our work and yet keep actual prices of parcels sent at lowest figures. We now send bread to 28,000 men per week and are satisfied from all proofs we have at hand and from testimony of British exchanged prisoners now interned in Switzerland, that bread arrives regularly and in good condition and has proved a thing the men are most in need of and look forward to getting". The second instalment of £38 14-2 which was sent by the Resident on the 4th October for which acknowledgement is awaited.

BRIEF TELEGRAMS.

Postal express train conveying inward foreign mails leaves Bombay to-day at 13-40 hours.

Lord Montagu de Beaulieu and Sir Krishna Gupta who arrived by the mail steamer to-day are guests of Lord and Lady Willingdon at the Government House.

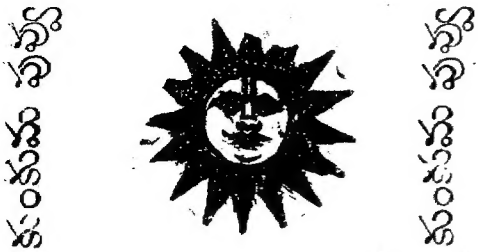
Total approximate gross earnings of the state and Guaranteed Railways from the 1st April to the 11th November 1915 are more by Rs. 3,55,68,089 than the figures for the corresponding period of 1915 16. Sir Robert Gillan, President, Railway Board, leaves Simla for Delhi to-morrow the 24th instant.

Mr. R. W. D. Willoughby, I. C. S. Officiating Registrar, Co-operative Societies, Joint Stock companies, Life Assurance companies and Provident Insurance Societies has been appointed by the Governor-General-in-Council to act as the Custodian of the Enemy Property for the United Provinces.

The P. and O. steamer "Mooltan" with English mails of the 2nd instmt, and 300 passengers arrived in Bombay this morning. Among the passengers were Sir Krishna Gupta, Sir David and Lady Yule and Lady Wheeler.

Postal express trains leave between 1 and 2 P.M. this afternoon.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కున గమనింపును. కరస్పాక్ డెన్సు మొదలగునకీ ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్ నారాయణ అండు కంపెనీ, (53) 21. హమ్మంపేథి, బొంబాయి.

చిన్న పురుగులు

వెద్ద వెద్ద బట్టతలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట, పుర్రెపై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన గలుగును.

పాతకులారా! ఈ పురుగువలన కేయింబవల్లు, విధి విరామములేక మీరు పనిచేసినచో మీ మీగ్గుమామలలోని నేల కొట్టెల్ల బంగారుతో నింపబడియుండును.

Don't Let 'em Dig

తీరిక లేక పనిజేయుచుండు ఈచుండు పురుగునకు, అతివ్యాధికయి పేరొందిన తేనెటీగ సహకారిగా నుండగలగుట. చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిరోధక నిష్పంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక ఉపేక్షించిన అచిరకాలముననే బట్టతల వారితో సహాధ్యాయి గావలసినప్పుడు.

కావున నిట్టి పరమశక్తిపురుష

“కామినియా నూనె”

సహాయమున సంపాదించును. చుండును బోగొట్టును. వెండ్రుకలను రాలనివ్వను. పుర్రెచుండును బోగొట్టును. తలకట్టుప పరిమళ సుగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోసమున పడకుడు.

వెల బుడ్డి 1-కి రు. 1—0—0 ని. పి. రు. 0—4—0
,, 8-కి రు. 2—10—0 ని. పి. రు. 0—7—0

ఉచితము.

ఈ సుగుణముల ఋజువు పరచుకయు, ఆర్థబాహిణి పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

సోలు ఏడెంట్లు:—

ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికల్ కంపెనీ, నెం 155, జుమ్మానగర్, బొంబాయి.

వాదాపేడితులకు వరము: ఐనాడిక సహితమైన డా॥ వి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిలా

ఆనరికభృత రక్తమువలన జనించువాడ్యములకు కిరీటుకంటి మంగు. కురుపులను, మచ్చలను గండమాలలను పుండ్లను, ప్రాతినోపులను అన్ని విధములకలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

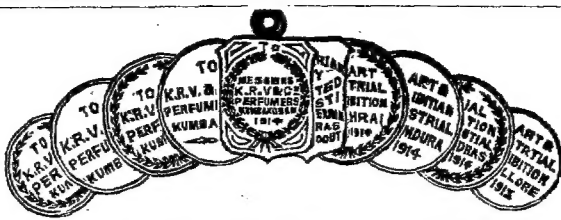
మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

కనాషధిసాగ్రపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన వోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కారకసంబంధమును నోష్యలను పోగొట్టి రక్తియను కుభృతపరచును. శరీరాగోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 బెంట్ల బుడ్డిలలో అమ్మబడును.

ప్రాప్తిపరు:— వి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి. Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi No. 144. No. 2. BOMBAY.

ఏకభాషావిప్రశంస

ఇది వెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము. వెల 0—4—0 పోస్టేజీ అధికము. ఆంధ్రపత్రిక ప్రెస్, 6, తంబుకెట్టిపేథి, మద్రాసు.

అతిపుష్ట కాలమునకు తగిన శోభాప నివాసణి యేది?

మన చందనాది తయిలము

ఈతైలమును వారమునకు రెండు తడవలు ప్రాతికాలములో రానుకొని స్నానముచేసినయెడల పి త్రసీరుదిగును. కన్ను మంటలు, కపాలపుండ్రి, ఒంటితలనొప్పి, తలతిరుగుట వెంట్రుకలు రాలట, శమనమవుతున్నవి. తీక్షణమైన బుడ్డి కలుగును. (క్రయము డబ్బా 1-కి రు. 2—0—0)

ఇదిగాక మావద్ద నువాసన కక్కుపొడియు నువాసన నున్నము, కొబ్బరితురుము, సుగంధ స్నానపొడి, దేశాంగము చందనపవుడరు, అరగబా, కేసరిపవుడరు, పుసుగు, జవ్వాయి, అంబరు, మొదలైన వస్తువులు దొరకును. క్యాటలాగు కావలసినవారు వ్రాయవలెను. కే. ఆర్. వి. అండు కో.

455 నువాసన వ్యాపారము, కుంభకోణము, K. R. V. & Co. Perfumers Kumbakonam

గ్యాలీన్ మోటారు సాతశాల

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని బాగుచేయ గలుగుటకును. తిరిగియుదు నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎల్ల నడుమనో యేయేభాగమున యేయేపనులచేయునో అని చెడి పోయినపుడు స్వల్పముగా చేయు రిపేరులను యియ్యంశముల నెల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ దొరవల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండుమాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటు వారికద్దరుంచి లై సెన్సు యిప్పించిపంపబడును. అంగులకు ఫీసు 60 రూపాయలు కట్టవలయును.

తిరిగి క్లాసును దీసుంబరు నెల 15 తేదీనుండి ప్రారంభ మగును. క్లాసులో చేరదలచినవిద్యార్థులు ఈ నెల 30 వతేదీన గాని అంతకు ముందుగాని దరఖాస్తులు చేసికోవలయును పొరుగురి విద్యార్థులు కోరినచో నికసిండుటకు తావోసంక బడును. ఈ క్రింద నుదహరించువారికి వ్రాసికొనుడు (41) గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

Galley & Co., 149, Broadway Madras.

రబ్బరుస్టాంపులు. రు. 2
ఆర్థికలిక్తులములు. 1
కమ్యూనికేషన్లు. 30
గోల్డ్ రింగులు. 6
పర్ఫ్యుమరీ. 2
కుంకుమపువ్వు. 1.4
నెం. 155, జుమ్మానగర్, బొంబాయి. 1
సావంతుని వనోపధిసారసపరిలా. 1
వాదాపేడితులకు వరము: ఐనాడిక సహితమైన డా॥ వి. డి.

ఆమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 0.8 0

తలనొప్పుల మాన్పును వాయువుపోట్ల పోగొట్టును శార్యపు నొప్పుల గార దోలును. పోట్లపోగొట్టును సువాసనగలిగి యుండును.

ప్రతియుండు నుండవచ్చును.

నవమూలికలచే హిందూ దేశమందు

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

అమృతాంజనం డిపో. 109, శ్రీశోక్టు, బొంబాయి
7, తంబుకెట్టి పేథి, మద్రాసు.

598 టోజానా అందము. విధి.

సృష్టియందలి ప్రతి జీవుడును, వికారమును నింపి యుచు అందమునకై ప్రయత్నించుచుండును. సృష్టి విధానము బట్టి, యొక మనోహరస్వరూపమును తన దృష్టియందలికొని, వానిని పొందుటకు మానవుడు ప్రయత్నించుచుండును. అందలి వికారము అవస్థాకరము అందము ఆనంద గాఢము. ఇందు ననుసరించియే, దైవవత్తులకు అందము క్షీణించునకునట్లు, శ్రీపురుషులెల్లరు ప్రయత్నించుచుండును.

ఈప్రయత్నము సమృద్ధములగు శోజములను కాపాడుటకన్న మతీయొకటి కాదు. పూర్ణమైన శోభన శంజము శ్రీలక్ష్మి కరీటుము వంటిది. పురుషులకును అట్లే నున వచ్చును. క్షీణించి వారి పోజొచ్చిన వెంట్రుకలను తిరిగి సమృద్ధములై ప్రకాశించునట్లు జేయ శక్యమగునా? ఇందు ప్రత్యక్షము, మొన్నటి మొన్నటి నాక, లేదనియే. కాని సమృద్ధి సాధ్యమగుట యేగాక, నిత్యమునుగూడ చెప్పవచ్చును.

నవీనప్రకృతిశాస్త్ర పరిశోధన యీ యసాధ్యమును జయించి, తన శోజములు క్షీణించుచున్నవని నివారమును జెందిన శ్రీపురుషుల నెందరినో, టోజానా శోజానామును వాడి నంగున నట్టి లోపము నివారించునని హెచ్చరించుచున్నది.

టోజానా సృష్టవైన వెండ్రుకపాదులకు నుండు క్రిములను చంపి యశాయ కాకణమును తొలగించును. టోజానా బలహీనులైయున్న వెండ్రుకల పాదులకు ఆహారము నిచ్చును. అందువలన వారి శారోగ్యము హెచ్చి అభివృద్ధి జెందును.

టోజానాలో క్రొవ్వుకలియదు. మతీ విధమగు పశు సంబంధపు పదార్థముగాని చేరదు. ఆ రెండు విధములగు యుంచబడును. ఒకటి పరుషులకు, మతీ యొకటి శ్రీలక్ష్మి. మొదటిది అంటుకొని యుండునట్లుగ గూడ చేర్చబడుచేయబడినది. మీరడిగిన పావులో ఒక నేరే భిక్షు అయి పోయి లేకుండెనచో ఈదిగున అద్రెసువానినుండి తెచ్చించి మీకిస్తును.

భరిదు 5 బెంట్లు సీసా చల్లుకొను వారినో యీ 1-12-0
,, 10 ,, 2-12-0

జె. మట్టె అండ్ కో, లిమిటెడ్.

(నాస్ట్రా బాక్సు, 295, 19. నెం. 2000 టైక్ నీవ్. మద్రాసు. ఇండియా కింతకు పోల్ ఏజెంసీ.)

కల్యాణి - ప్రతిరుడు

ఇది శేక్స్పియర్ ర్మక ఇంగ్లీషు మహాకవిసాటకము ననుసరించి జేట తెలుగున శ్రీలక్ష్మికును హనుమంతును తెలియనట్లు వచింపబడినది. ఇతర భాషాకవుల రచనా చతుర్త్వాములు, మన తెలుగువారికి తెలుపవలయునని ప్రారంభించిన వానిలో నిది మొదటిది. దీని కథాసంబంధమును పాత్ర చతుర్త్వామును రచయిత ఆదర్శములు. కల్యాణి ఆ 1. ప్రతిరుడు ఆ 2.

దైర్య కవచము

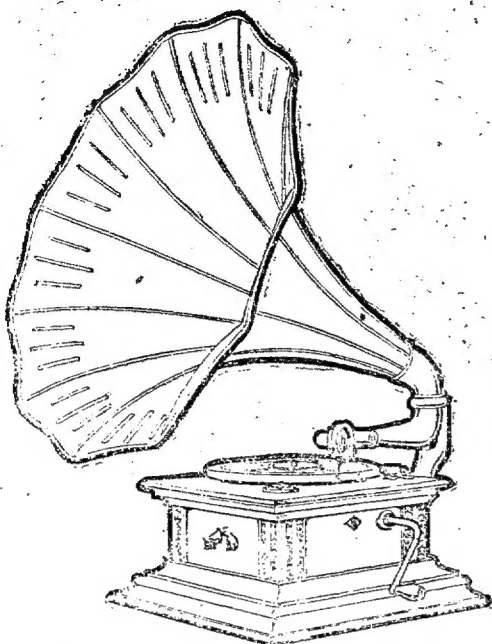
మనుజులకు గల పాపము గుణములలో ధైర్యము ప్రధానము. ధైర్యమునగా ఆపదలయందు మనస్సు చలించకుండుట. మనుజుడు ధరింపదగిన యుద్ధకవచములకు అస్త్రశిస్త్రములచే భేదింపదగినవి. ఈధైర్య మనెడి కవచమో యస్త్ర శిస్త్రములకు అభేద్యము. ఈధైర్యమును ప్రతిపాదించుటకై “అన్యత్రభిష్యాత్ గాంగేనూత్ అన్యత్రచ మనాచుత్” అనెడి జి డేంద్రయూడైన భిష్ముగియొక్క చరితము వలె నులభిత్తెలిసి తెలిపియున్నది. వెల 6 అణాలు.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అండ్ కో,

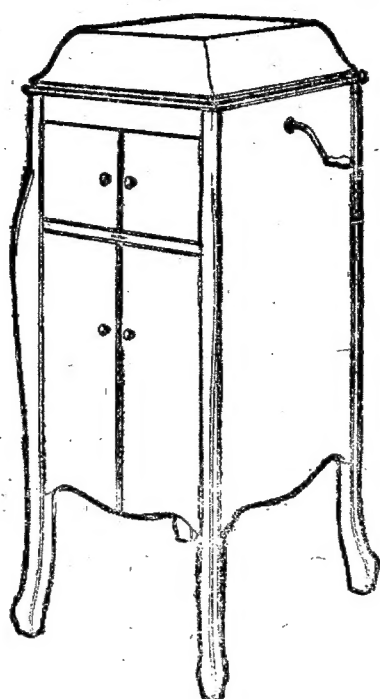
235 ఆనందముద్రాలయము, మద్రాసు.

His Master's Voice

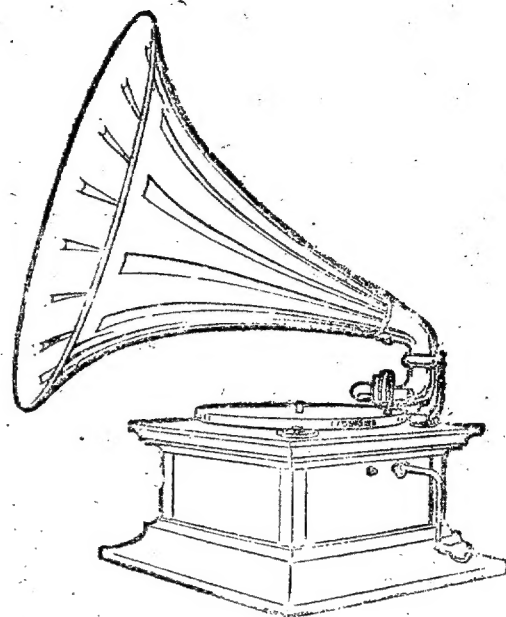
NEW IMPROVED 1916 MODELS.

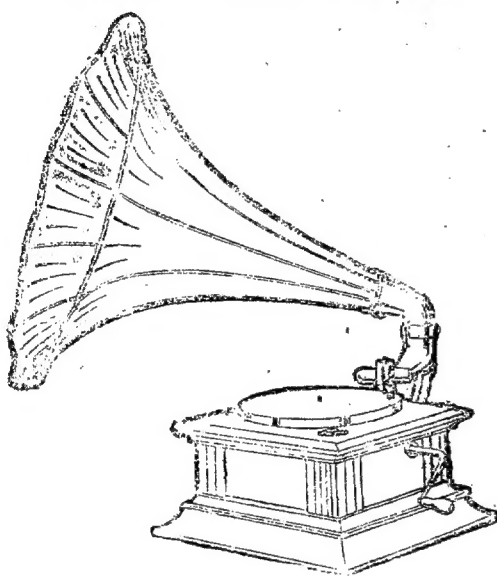
MODEL F.E.O. Rs. 165.

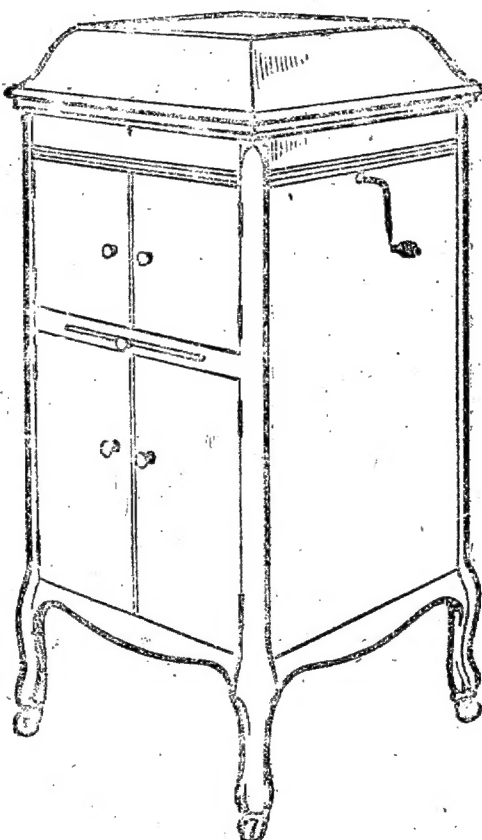
MODEL M.B.M. Rs. 400.

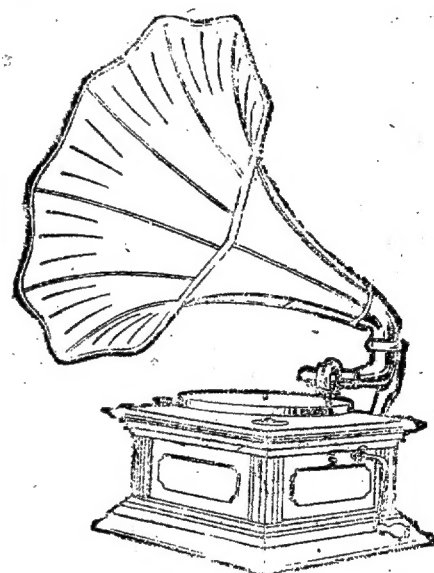
MODEL F.F.M. Rs. 255.

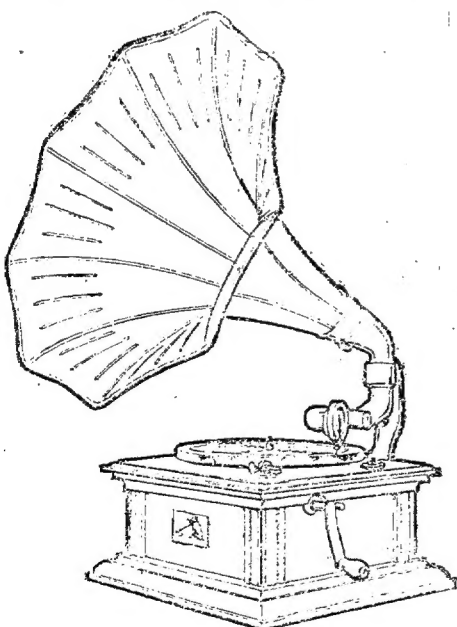
MODEL F.E.M. Rs. 165.

MODEL M.C.M. Rs. 500.

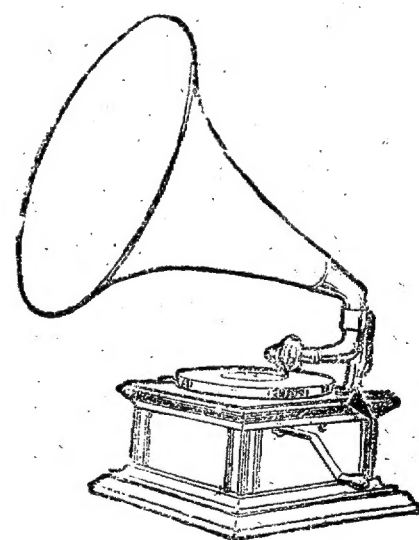

MODEL F.D.O. Rs. 125.

MODEL F.C.M. Rs. 135.

Write for our latest
lists of all Indian
Records.

MODEL F.C.O. Rs. 135.

Sole Agents: SPENCER & CO. LIMITED, MADRAS.

AUTHORISED SUB AGENTS.

T. Raju & Co., Shyali; A. Rungasawmy Mooppanar, Kumbakonam; N. R. Naidu & Co., Mannargudi; S. P. Kalimuthu Pillai & Sons, Negapatam; S. S. Char & Co., Trichinopoly; V. Muthusamy Chetty & Co., Pudukottah; H. O. L. Marikar, Munnar; The Murugavilas Cycle Co., Madura; A. P. P. Chettyar, Tuticorin; S. Narayan & Sons, Tinnevely; Mahomed Mustafa, Nagercoil; S. P. Mel & Co., Trivandrum; S. Ramalingam Pillai, Quilon; The Trading Co., Alleppey; Joseph Brothers, Kottayam; S. N. Sundaram Iyer & Sons, Cochin; K. V. K. Rowther & Co., Palghat; Heerji M. & Sons, Cannanore; U. B. Dutt & Co., Calicut; Abdul Rahiman Saheb & Sons, Coimbatore; M. B. Fakeer Mahomed & Co., Coonoor; Mr. Dinshaw H. Hazary, Ootacamund; Mr. B. V. Namgiri, Salem; B. Sooriah & V. Balasundara Mudaliar, Vellore; A. Krishnaiah & A. J. Ratna Mudally & Co., Chittoor; The George Cycle Co., Bellary; Mr. Merwanjee Maneckjee, Guntakal; Rama & Co., Kurnool; Mr. A. Narayanasamy Naidu Garu, Masulipatam; Mr. Merwanjee Maneckjee, Rajahmundry; K. V. Brāmha & Sons, Rajahmundry; Sangit & Co., Cocanada; Nalam Ramalingaiah Garu, Cocanada; M. Venkataramaiah & Sons, Vizagapatam; H. G. Linganna & Sons, Mysore; A. V. & Sons, Karaikudi.